

**på flykt
genom öken**
en papperlös berättar

Ilka Oliva Corado

Latinamerika i Centrum
LatiCe

På flykt genom öknen

En papperslös berättar

Ilka Oliva Corado

*papperslös immigrant med master i
diskriminering och rasism*

LatiCes översättare: Julia Gabriel

Förord

Att läsa Ilka är att gå genom en dörr och plötsligt dras in i en virvel av ord som leder till en mängd känslor från vilka ingen återvändo finns, för när man väl har läst henne kan man inte ignorera henne.

Jag lärde känna henne, eller rättare sagt, vi lärde känna varandra på ett mycket speciellt sätt, även om tusen möten på vår jord säkert sker på samma vis, möten som alla är unika i sitt slag. Det som hände var att jag gav en uppgift till mina studenter och i sina efterforskningar på nätet kom de i kontakt med Ilka och berättade för mig om hennes blogg. Först trodde jag att hon var europé, men när jag såg hennes foto blev jag osäker på hennes ursprung. Jag blev mycket förvånad när jag fick höra att vi kommer från samma land, och inte bara från samma land utan från samma region, för hennes fars familj kommer från den plats där jag föddes.

Nu har jag blivit ombedd att skriva om hennes verk, hennes *Ökenfärd*, som startade för över 10 år sedan, när hon bröt upp från sitt hem och kastade sig in i sin äventyrliga resa norrut. En resa som många har genomfört, men som hon låter oss ta del i i minsta detalj. Boken är uppdelad i elva kapitel, eller sektioner, eller framsteg. Varje ögonblick av hennes resa får läsaren att ängsligt läsa vidare. Säkert kommer någon att säga att hon överdriver, påstå att hennes historia inte kan vara sann, att hon tjatar om migranterna och deras öde, att hon bara vill spela huvudrollen, och så vidare. Men vem är inte huvudperson i sitt eget liv?

Ilka, som sägs vara den holländska eller ungerska formen av Elena, stiger upp en morgon och lämnar sitt liv i Guatemala bakom sig, och med det sina traditioner och sina vanor. Första kapitlet skildrar allt som händer från det att hon sätter på sitt morgonkaffe tills hon tar avsked av sin familj på flygplatsen, och ger sig av till Mexiko. I andra kapitlet anländer hon till Mexiko City där en "kärleksfull moster" väntar henne, en moster som introducerar henne i den komplexa människohandeln med papperslösa. På flyget dit får Ilka en informell inbjudan som många domare drömmer om, att besöka Mexikos fotbollsförbunds lokaler, men hennes färd tar henne istället till ett litet samhälle i staten Morelos där hon får lära sig att spela rollen av en kvinna från Veracruz.

I kapitel tre, fyra och fem färdas vi med henne till Agua Prieta, Sonora, ett samhälle som gränsar till staden Douglas i Arizona. Två städer på varsin sida om *linjen*, den ödesdigra gräns där tusentals har dött i sina försök att ta sig över till *andra sidan*. Här upplever Ilka personligen gränsens fasor: våldtäkter, droger och bedrägeri. Här får vi veta hennes andra namn, *Chilipuca*, kvinnan med tur, en tur som står henne bi än idag. Det är omöjligt att upprepa det hon berättar för oss, för inte ens den som själv har upplevt det vill berätta om det. Istället tystnar de och dör inombords, och släcker det inre ljus som många gånger räddar oss från cynismen. Det är otroligt, USA är så nära, men att ta sig över gränsen är rena tortyren; hoppa över stängsel, lämna kvar hud och kött på taggråden som delar två länder. Det är en omänsklig gräns, märkt av blod och eld.

I kapitel sex presenteras vi för två stenamuletter och en tonårig smugglare. Ilka är nu i Arizona och hennes otämjda jag börjar ge sig till känna igen. Ett jag som med instinkten av någon som vuxit upp omgiven av naturen lyckas ta sig igenom de kilometer av öken som hon nu måste korsa. Hon färdas inte ensam, de är en hel grupp, men den som halkar efter blir kvar, detta är en pilgrimsfärd för ensamma själar.

Både kapitel sju och åtta är som tagna ur ett dataspel, ett sådant som barn och ungdomar spelar på sina mobiler, sina datorer, sina plattor eller på sin extrastora plasmaskärm. Det är spel där man jagar. Spel där huvudpersonen eller spelaren skjuter och dödar sina "fiender". I en artikel publicerad i tidskriften *Psychology Today* påstås att höjdpunkten i dessa spel är möjligheten för spelaren att låta sin huvudperson anta personlighetsdrag som tillåter hen leva ett liv som hen i hemlighet skulle vilja leva. Men Ilka visar oss att här rör det sig inte om någon verklighetsflykt, här flyr inte spelarna *från* någonting, utan *till* någonting. Ilkas berättelse är ett vittnesmål om vilka barbarer människor kan förvandlas till, med makt och ett vapen i sin hand, och om hur en barbarisk stat tillåter utnyttjandet av försvarslösa individer. Dessa kapitel plågade mig, de fick mig att känna rädsla, ångest och smärta och gav mig lust att skrika för alla de oskyldiga som aldrig lyckas ta sig över den dödsbringande gränsen.

När vi läser kapitel nio och tio tycks färden vara nära sitt slut, men nej, det är mycket kvar, för Ilka fortsätter skriva i det lilla hörn av sin lägenhet där hon inrett sitt kontor. Den grupp som hon

färdades tillsammans med gick vilse i öknen. Skadade, med blåslagna och sönderrivna kroppar, slutade de inte att gå och nådde till slut Tucson istället för Douglas. De var modiga, för det är ingen lek att se människor dö. Blodet har en särskild doft som etsar sig fast i minnet, och det gör även skriken och skotten. De blir till demoner som senare orsakar sömnlöshet och psykiska problem, besvär som inte kan behandlas för de kommer inte upp till ytan. Vad skulle Freud, Jung, Rogers och så många andra säga om de hörde migranternas historia och om dessa vågade berätta om sina upplevelser?

Avslutningsvis vill jag kommentera kapitel elva, och hur färden avslutas den elfte november 2003. För många av oss är denna dag bara en bland många kalenderdagar, men för Ilka är det den dag hon återförenades med sin storasyster, och för mig är det min fars födelsedag.

Hennes färd var lika verklig som Ilka själv, lika mänsklig, ärlig och känslig. Framförallt är hennes berättelse en skrikande protest mot migranternas lidande. De som aldrig tagit emot en smutsig dollar av dem som arbetar i migrationens skugga, de kan hålla tyst.

Priscila Casasola Vargas, Zacapa, juni 2014.

Prolog

Ofattbart stort är avståndet mellan fantasi och verklighet. Detta upptäckte Ilka Oliva under sin färd och hon fick ta emot den verkliga farans och den sanna förödmjukelsens slag; inte de bilder som vi målar upp för oss i vårt inre, dem som vi ofrivilligt stoppar i ren självbevarelsedrift, utan verkliga slag som lämnar efter sig känslan av förlust och enorm frustration.

Jag har på nära håll sett denna bok växa fram och kan säga att om författarens mod att berätta om så smärtsamma och extrema händelser förvånar mig, så förvånas jag än mer av hennes vilja att fortsätta denna svåra och högst personliga utforskning av konsekvenserna av sitt hemska äventyr.

Kanske är det därför som här inte finns någon poesi. För detta är motsatsen till sublimering, det här är ett reportage, en resedagbok vars enda spår av romantik, om det överhuvudtaget finns, återfinns i solidariteten mellan människor som förenas i en extrem risksituation. Bandet mellan individer vars största utmaning varit att lämna sitt förflutna bakom sig, men som samtidigt vet att deras förflutna är den enda referenspunkten de har till sin egen identitet.

Ilka Oliva hade inte den lyckliga barndom och den obekymrade ungdom som skulle ha skänkt en litterär stämpel till hennes texter. Hennes uppväxt var märkt av sexistiska seder och vanor i ett kvinnofientligt samhälle, där våld mot barn och särskilt mot flickor är en livsstil. Ilka tog emot slagen och växte upp med stigmat av sitt kön och sin fattigdom.

Oförställd och djärv valde hon en ovanlig väg för att förverkliga sina drömmar. Hon arbetade som idrottslärare och dömde i fotbollsmatcher iklädd de officiella matchkläderna, tills hon insåg hur hopplöst det var att försöka slå sig fram och bryta mönster i en värld av män. Frustrationen är en mäktig drivkraft och leder ofta till riskabla beslut: det var så Ilka beslöt sig för att resa norrut.

Den historia som Ilka Ibonette Oliva Corado berättar för oss är berättelsen om miljoner människor som alla söker ett bättre öde långt från sitt hemland. Migranter, papperslösa, utomjordingar,

inkräktare, svartskallar... Många är öknamnen som intoleransen ger dem, bara för att de upplevs som ett hot mot mottagarlandets sociala och ekonomiska intressen.

Men vari ligger det brottsliga i att söka ett bättre liv för sig och sin familj? Dessa medborgare är villiga att utföra de hårdaste arbetena, i en miljö där de utnyttjas och kränks, och de bidrar med så mycket genom pengarna de skickar till sina familjer och sin vilja att nå sina drömmar.

Ilka är bara en av dem, men hon är en som vågade berätta om det som händer, som hade modet att skriva ner i sin bok de händelser som hon gömt undan, kanske under flera år, i den allra mörkaste vrån av sitt minne. Under de senaste veckorna har det uppdagats hur det är för de tusentals barn och tonåringar som korsar gränsen för att återförenas med sina föräldrar, eller för att fly från dem eller från den extrema fattigdom som de lever i. Ett uppdagande som ger enorm giltighet till denna bok.

Det här är ingen skräckhistoria, människosmugglingen finns på riktigt. Den är synlig och genomförs som den vilken handel som helst, mitt framför myndigheternas ögon och med deras godkännande. De kriminella gängen, droghandeln och utpressningen har nått så extrema höjder att befolkningen har inget annat val än att fly. Men detta är ingen nyhet för det har pågått länge, det nya är att de grymma detaljerna i denna absurda handel avslöjas.

Detaljerna i denna bok visar att de system och strukturer som upprättats kring den illegala invandringen över USAs sydliga gränser bär alla den organiserade brottslighetens drag, det är bara det att handeln i detta fall bedrivs bakom en fasad av laglighet och i en påstått gränsskyddande funktion. Det rör sig dock om människojakter präglade av extrem rasism under vilka våldtäkter och mord begås, brott som aldrig kommer att utredas.

Ilkas bok är ett verk av mod, en berättelse vars makt ligger i dess vittnesmål och i att den avslöjar inte bara en farlig flykts alla detaljer utan även författarens mest intima upplevelser. Men den är dessutom en utmärkt beskrivning av händelser och situationer nedskrivna av en kvinna som utan fallskärm kastade sig ut för att skapa litteratur. Ilkas naturliga talang förvissar oss om att om hon fortsätter sitt litterära arbete kommer hon att nå nya höjder. Detta

är vad jag förutspår, och jag hoppas att hon lyckas.

Carolina Vásquez Araya. Guatemala, den 18 juli 2014.

*Till alla de migranter som dog när de
försökte korsa dödens gräns, till alla de
som överlever,
till alla de som kommer att migrera i
framtiden.*

Kapitel 1

Väckarklockan ringer, klockan är fem på morgonen den tjugosjunde oktober 2003. Jag måste lämna min varma säng och tvätta mig i vattenslangens kalla vatten: jag bör inte låta min stundande exil vänta. Jag har inte fått en blund i ögonen. Jag låg vaken hela natten, räknade sekunderna och lyssnade på den kalla vinden som blåste in genom persiennerna i sovrumsfönstret. Jag vände och vred på mig tusen gånger där jag låg, sträckte på smärtan och drog ihop den igen, och försökte lura mig själv att det inte alls gör ont att ge sig av. Jag gömde undan rädslan för det okända och försökte memorera varje centimeter av huset: de inramade foton på väggarna i vardagsrummet, böckerna som jag hade köpt med sådan uppoffring, vägen som går till Ciudad Peronia, stockrosorna i trädgården, min favoritkopp, höstens eldfärgade solnedgångar och den röda nejlikan som blommar i tant Juanas hus.

Jag sväljer lusten att gråta och öppnar dörren. I rummet intill söker jag värmen i min mors famn. Jag kryper ner hos henne, jag vill inte förlora ett ögonblick av hennes trötta andetag, av hennes lugna puls. Jag vill bevara eftermiddagarna när jag flög drake med min far och jag vill bada småttingarna igen i plastpoolen i trädgården, i det ljumma vattnet som värmts upp av middagssolen. Jag vill slå in vartenda ett av mina minnen i ett paket och ta med mig det som min enda resväska. Ett litet paket med dimmiga augustimorgnar, med min mors leende när hennes trädgård står i blom, med min fars händer när han syr sitt fiskenät, med min bror när han försöker lära sig att spela snurra

med mig och med lillan när hon smeker getterna och kommer över sin rädsla för dem.

Jag vankar av och an i mitt lilla rum i huset vi hyr. Jag bäddar sängen och stökar till den igen, jag lägger mig och stirrar i taket, jag går fram till fönstret och ser på den övergivna gatan och rabattens cypresser som är svarta av avgaser. Gryningen är fortfarande långt borta. Hur långt är det kvar tills jag ska gå ombord på det där flygplanet? Nej, jag vill inte räkna timmarna.

Jag vill inte tänka på att min kropp kan vara en av de tusen som aldrig återvänder, som slukas av den dödsbringande gränsens gap. Sen en månad tillbaka tvättar tant Tiba mig med vatten av örter och röda rosor, som hon låtit ligga en vecka vid en av alla sina helgons fötter. Hon röker i Maximons namn och ber en massa böner på sitt underliga språk som jag aldrig förstår ett ord av. Hon gör det på uppdrag av min mor som säger att tant Tiba har helande händer och direktkontakt med miraklens Gud. Jag har vägrat men det tjänar inget till, tillsammans släpar de mig till hennes mottagning och jag väljer att inte protestera för att inte förstöra stämningen under mina sista dagar här på min egen lilla plätt av jorden. Punktligt går jag dit klockan fem tre gånger i veckan och bär med mig ett paket med välsignade rosenblad hem och jag brygger kanel te som jag dricker innan jag går och lägger mig. Nöjd betraktar min mor mig och säger att nu kanske jag blir fri från onda andar, att min ryggsäck blir lättare om jag lämnar kvar mitt eldiga humör och mina begränsningar här, där de hör hemma.

Väckarklockan ringer, min andedräkt luktar av alkohol. Kvällen

innan satt jag och min mor ensam i vardagsrummet och delade på två liter öl. Vi satt på två av matsalsstolarna som vi aldrig använder eftersom vi aldrig äter hela familjen tillsammans. Stolarna har fortfarande kvar sina plastöverdrag som de kom i och det är tre år sedan vi köpte dem. För livet, skålade en av oss. För minnena, skålade den andra. Varje skål följdes av en lång tystnad. Vid midnatt gick vi och lade oss och försökte sova men ingen av oss lyckades och ingen vågade gå till den andras rum för en kram. I min säng sover lillan, hon är den enda som vaggas på den djupa sömnens kanaler. Jag betraktar henne och minns henne som nyfödd, och sen som treåring när hon sprang och gömde sig för getterna för att hon var rädd för dem. Jag minns henne i sjätte klass, när hon fick sin första mens och trädde in i tonåren. Hon sover djupt och jag vill inte störa hennes vila.

Jag tar vattenslangen och tvättar min kropp i det kalla vattnet som kommer från cisternen på terrassen. Jag tvättar tålmodigt mitt långa och lockiga hår med olivtval från min födelseby. När kommer jag få se en sådan igen? tänker jag medan jag löser upp mina tovor, blundar och sköljer håret på nytt i det kalla vattnet och låter det smeka min hud. Sen går jag till köket, tar fram kannan och kokar upp vatten till kaffet.

Mitt ombyte packade jag färdigt igår kväll: ett par svarta byxor, vita strumpor, gym-paskor och en topp. Jag har avtalat med smugglaren som väntar på mig i Mexiko att jag ska resa klädd på det viset, och inte som en typisk centralamerikan på väg mot murarna vid kontinentens norra gräns. Medan vattnet kokar kollar jag igenom min väska för att se att allt är i sin ordning; jag har med mig fem ombyten sportkläder plus ett par bomullsbyxor och

en blus.

Jag sitter redan i matsalen och dricker mitt kaffe när min mor och min syster går upp för att göra sig iordning. Min far och min bror är inte hemma och min storasyster är den som väntar på mig i USA.

Vi äter frukost tillsammans: en kopp kaffe och två smörgåsar. Min pojkvän kommer tidigt och äter också frukost med oss, och medan jag tar avsked av de inramade historierna på väggarna i vardagsrummet, smeker mina böcker från universitetet och kysser daggens blomblad och tomatplantans blad lägger han in min väska i bagageluckan. Jag stänger grinden till trädgården och ser för sista gången på de rosa stockrosorna, julstjärnorna som redan blommar och vulkanstenarna som vi hämtat från Calderas-lagunen. Jag sätter mig i bilen och vi kör mot flygplatsen.

Jag hade bestämt mig för att jag inte ville att någon i familjen skulle vinka av mig på flygplatsen, jag förbjöd dem å det strängaste. Jag förbjöd min mor och lillan också, men jag kunde inte vinna över dem. Tillsammans är de som en orkan och jag var tvungen att acceptera att de följde med mig.

Vi kommer fram till flygplatsen, jag räcker över min väska som är i perfekt storlek för att checkas in som handbagage och börjar fylla i alla papperna. I högtalaren meddelas att om en timme avgår Mexicana de Aviacións plan mot Distrito Federal. Minuterna känns ömsom som sekunder ömsom som evighetslånga dagar. Oron över avskedet och de nya vägar jag slår in på är här. Kramen som kan vara den sista och kramen som alltid kommer att vänta på ett

återseende. Blickarna som talar för sig själva och suckarna som plötsligt slutar vara tysta. De oroliga ansiktena och ångesten över klockan som tickar.

I högtalaren hörs första boardingutropet. Jag ser hur min mors ansikte är rött, hur hennes fylliga läppar darrar, jag läser av hennes oroliga händer som desperat knyter fingrarna. Lillan gråter redan, hon stirrar stint i golvet; min pojkvän försöker inge mig mod, han sitter bredvid min mor på bänken.

Vi väntar tills tredje utropet, under tiden går jag fram mot flygplatsens fönster genom vilka man kan se landningsbanan och jag ser det parkerade flygplanet och den blå himmeln, där molnen sitter i klasar precis som tomaterna och pumporna som säljs till kilopris i terminalen. Några av molnen liksom kramar om varandra, andra är ensamma, avlägsna, otillgängliga.

Så hörs det tredje utropet och jag reser på mig, tar väskan över axeln och kramar om husets minsting. Jag säger till henne att jag inte vet om jag får se henne igen, om vi en dag kommer att kunna kramas igen, att hon alltid ska försöka ge det bästa av sig själv oavsett omständigheterna. Min röst bryts och jag kan inte fortsätta. Hon säger att hon älskar mig och kramar mig med styrkan av en stormande våg på ett oroligt hav.

Min mor ser på mig med ögonen fulla av tårar och med röda kinder. Jag smeker hennes hår och säger att hennes kramar är min trygga hamn, att oavsett om jag dör vid gränsen eller överlever så tackar jag henne för den fantastiska möjligheten att ha fått gå i skolan och lära mig läsa och skriva. Jag smeker hennes grova

händer, ärrade och fulla med blåsor, och jag kramar henne från djupet av min själ, en själ i färd att skiljas från sin egen navelsträng.

Där står min pojkvän, mannen som framförallt är min allra bästa vän. Jag ser hans sorgsna ögon och jag har inget mer att säga till honom än det jag redan sagt. En kram och en kyss, han mumlar med bruten röst: jag ska åka och besöka dig. Och han höll sitt löfte.

Jag går mot utgången som ska föra mig mot ett okänt öde. Klockan är tio över tio på morgonen den tjugosjunde oktober 2003. Jag vänder mig inte om för att möta de sista blickarna, jag går med rak rygg och tittar rakt fram, ombord på planet som ska komma att förvandla mig till en utlänning.

Kapitel 2

När jag kommer fram till flygplatsen i Distrito Federal i Mexiko går jag genom migrationskontrollen. Min historia har förberetts noga och även vad jag ska svara, jag ska besöka min moster som bor i huvudstaden.

De enda pengar jag har med mig är en resecheck på tvåhundra dollar, vilket väcker migrationsvakternas nyfikenhet eftersom det är så lite. I min väska finns fem ombyten, det är mitt enda bagage. De tror inte på min historia och frågar mig om någon väntar på mig vid flygplatsens utgång. Jag säger att min moster väntar på mig och då bestämmer de sig för att skicka två agenter med mig för att se om jag talar sanning. Smugglaren ska vänta på mig med en lapp med mitt namn på, men ingen av oss har räknat med att de skulle skicka med mig migrationsvakter.

De går bakom mig och jag söker i folkmängden efter den korta kvinnan med blekt hår, blå bomullsbyxor och svart skinnjacka. Jag lyckas urskilja henne och hon har fått en beskrivning av mig: mörk, långt svart lockigt hår, blå byxor, grå topp med polokrage och grå väska. Våra blickar möts och jag höjer omedelbart handen mot bröstet och signalerar till henne att bakom mig kommer två migrationsvakter. Hon förstår signalen och stoppar genast undan lappen med mitt namn på. Jag springer fram till henne och låtsas vara systerdottern som inte har sett sin moster sedan hon emigrerade för två år sedan och jag hälsar glädjestrålade på henne: kära moster, det är så länge sen! Hon spelar med och kramar om mig med en känsla av nostalgi och glädje som är så

perfekt orkestrerad att vakterna tror på återseendet och låter mig komma in i landet. De stämplar mitt visum och tar avsked av mig genom att önska mig välkommen till Mexiko: Vi önskar er en trevlig vistelse. Arm i arm går smugglaren och jag till parkeringen.

På flygplanet träffade jag en internationell fotbollsdomare som var på väg hem från Costa Rica där han hade dömt i en match. Han hälsade mycket vänligt på mig och bjöd in mig till mexikanska fotbolls federationens lokaler. Han erbjöd mig att träna med dem om jag hade tid och möjlighet och även att titta på en ligamatch och därefter gå ut och äta tillsammans med honom och hans kollegor. Jag såg hans inbjudan som den naturligaste saken i världen eftersom jag ju också är fotbollsdomare och det hör till god ton när en domare besöker ett annat land att ta väl emot denne. Hade mina omständigheter varit annorlunda skulle jag tagit emot hans erbjudande. Hans ord blev kvar i mitt minne som en kuriös detalj i min hemliga resa mot USAs gräns.

Mexicana de Aviación-planet var proppfullt med smugglare och papperslösa. Vi har ett hemligt språk, en särskild instinkt, en harmoni som endast de utan papper förstår till fullo. Vi är inkognito för samhället och för systemet som inte låtsas se oss, men fullständigt synliga för dem som drar nytta av vår situation. Hur mycket vi än förklarar oss för att inte dra uppmärksamheten till oss så blottar våra blickar våra skrämde själar, som med låtsat mod slänger sig ut att erövra det okända i en självmordshandling som ingen bryr sig om. Vi som överlever skickar pengar till våra familjer där hemma och formar kärleksfulla allianser som upplöses med tiden. Vi som redan är på andra sidan gränsen förvandlas till is, som exilen klunkar i sig droppe för droppe. Återvändandet blir

till en illusion, och ibland till ett minne som vi försöker glömma. Vi är de levande begravda som inte inser att vi fortfarande andas.

Smugglaren och jag kliver på en buss som tar oss till Morelos, vi åker förbi det pittoreska Cuernavaca och när jag ser staden känns det som jag är hemma i San Lucas Sacatepétequez. Landskapet är snarlikt och även klimatet och infrastrukturen. Kilometer längre fram skvallrar Acapulcos varma bris om att vi snart är framme i Morelos. Där kliver vi på en annan buss som tar oss till Jojutla.

På en marknadsplats har smugglaren sitt hem och ett stånd där hon säljer alla sorters klänningar och dekorationer till bröllop, quinceañeras, dop och begravningar. Hennes döttrar, som också är delaktiga i smuglingen av papperslösa, är ansvariga för att lära mig Mexikos geografi och historia. Från första stund säger de till sina grannar och de andra försäljarna att jag är en kusin från Veracruz som har vuxit upp i Guerrero, nära Acapulcos hamn. Min dialekt, min hudton, min kroppsform och mitt lockiga hår hjälper till att styrka berättelsen.

Den dagen gömde jag undan min guatemalteckiska dialekt och mina vanor för att lära mig nya, mexikanska. Jag vet inte hur det gick till, men om jag inte hade lyckats skulle min historia varit en annan och jag skulle inte sitta här och skriva ned min berättelse just nu.

Dag och natt pluggar jag in namn på gator och floder, byar och stater och namn på guvernörer. Jag lär mig nationalsången och traditionella sånger från Morelos, Guerrero och Veracruz. Allt för att kunna försvara mig om den mexikanska polisen eller

gränspatrullen stoppar mig. Enda anledningen är att de ska utvisa mig till Mexiko och inte till Guatemala, för då kan jag lättare försöka igen, och om den mexikanska polisen förhör mig låter de mig fortsätta min resa. Allt detta för att kunna resa som mexikan, men mitt visum gäller dock bara fram till Sonora-öknen vid Distrito Federal, där jag ska korsa öknen för att ta mig till Arizona.

Jag förvånas av hur organiserad smugglingen av papperslösa är, det finns medhjälpare på alla nivåer och instanser.

Vi går till Morelos allmänna sjukhus och där tar en läkare blodprov på mig och utfärdar ett patientkort, något som inte tar mer än tjugo minuter. Jag ser hur han placerar tre droppar av mitt blod på en platta och han förklarar att det är för att ta kontrollera min blodgrupp och mitt blodvärde. Han förvånas när han ser min blodgrupp och säger till mig det som jag fått höra så många gånger: ni har ovanligt blod och det är mycket svårt att få tag i på sjukhusen.

Vi köper flygbiljetter med destination Hermosillo, Sonora. Dagen innan vi reser åker smugglarens döttrar och jag till utsiktsplatsen vid Tequesquitengo-lagunen och chauffören pekar med högra handen och visar mig att där borta ligger Acapulco "bakom de där kullarna".

Jag har lärt mig laga mexikansk mat och på kvällen ordnar en grupp av marknadsförsäljarna som har fäst sig vid mig en avskedsfest med majssoppa. En tar fram sin gitarr och de börjar sjunga sånger från Pancho Villas tid och blandar dem med protestantiska och katolska sånger. De avslutar kvällen med *No*

volveré av Antonio Aguilar och *La Golondrina* av Pedro Infante.

Följande morgon klär de ut mig i högklackade skor och skraddarsydd klänning och de sminkar mig och flätar mitt hår. På min ena arm hänger de en handväska och på den andra en svart ryggsäck med ombytet som jag ska ha när jag korsar öknen: en svart byxa, blå gymmaskor, en keps och svarta handskar. Resten blir kvar hos smugglaren. Hon säger att hon ska skicka det till mig, vilket hon aldrig gör, men min plånbok med mina papper från Guatemala skickar hon.

Patientkortet är tänkt att tjäna som ID-kort om vi skulle få problem av något slag, det ser ut som ett körkort. Smugglaren och jag går ombord på planet och hennes instruktioner är kristallklara: "om de upptäcker dig så tänk inte ens på att vända dig om och titta på mig, vi reser på skilda säten". Som tur är, eller kanske är det ödet, ber de inte om min legitimation, vare sig på flygplatsen i Distrito Federal eller i Hermosillo, Sonora.

Från planet ser jag hur vi flyger över bergen i Querétaro, San Luis Potosi, Zaratecas, Durango och delar av Sinaloa och Chihuahua, för att till slut nå Sonora. I horisonten syns havet vid Puerto Peñasco. Jag är redan så långt hemifrån och jag har inte ens kommit halvvägs.

Kapitel 3

Vi stiger in i en taxi som kör oss på motorvägar genom Sonoras öken under sex timmar. Taxibilarna som kör dessa sträckor är jeepar av märket Suburban eller Hummer, de måste ha fyrhjulsdraft på grund av terrängen.

Sju gånger är chauffören tvungen att stanna vid en poliskontroll och alla sju gånger betar jag mig som en mexikan. Allt som jag pluggat in om landet, det är sådant de frågar mig om. Jag ser hur de arresterar dussintals som svarar fel på någon fråga och avslöjar sig som centralamerikaner och sydamerikaner. Häktena är fulla av migranter som provat sin lycka att nå byarna vid gränsen.

Det finns poliser som låter sig mutas för att hjälpa någon eller för att slå dövörat till för dialekter och nationaliteter, och det finns de som tar migranterna som gisslan, för det vet att de tjänar mer på att utkräva lösensumma. Andra spärrar in migranterna i dagar med enda uppsåt att utnyttja dem sexuellt, och de mest perversa säljer dem vidare till den organiserade brottsligheten efter att de utnyttjat dem. Många av de papperslösa faller i händerna på organhandlare, eller människohandlare som utnyttjar dem för sexarbete eller annat arbete. Och ibland rekryteras de som soldater till den organiserade brottsligheten.

Vid den sista kontrollen är det en fråga jag inte kan svara på, men en mexikansk kvinna som reser tillsammans med sina små syskonbarn kommer till min undsättning och säger till polisen att jag är hennes kusin från Veracruz som precis har flyttat till Morelo.

Smugglaren har gått ifrån gruppen och väntar inne i jeepen. Tillbaka i bilen frågar jag kvinnan, som inte kan vara äldre än 30, varför hon hjälpte mig. Hon säger: "idag är det du, imorgon kan det vara jag".

De enda som använder taxibilarna som går till gränsstäderna är smugglare och papperslösa, för det är döda städer med få invånare. De flesta av invånarna har migrerat, antingen till USA eller till andra delar av Mexiko.

När vi närmar oss Agua Prieta stannar chauffören vid en tacos-bar och ger oss en kvart för att äta. Där blir jag vittne till hur en papperslös tonårstjej som reser med en av de andra grupperna blir våldtagen, och hur ingen försöker försvara henne. Restaurangen vi kommit till ligger vid en utsiktsplats vid sidan av motorvägen och där står flera taxibilar parkerade. Inne i restaurangen ser jag ungefär sextio personer. Jag frågar efter toaletten eftersom jag behöver kissa och en av servitriserna pekar mot baksidan av restaurangen. Toaletten ligger utomhus, jag öppnar toalettdörren och där inne överraskar jag en grupp med elva män som håller på att våldta en naken flicka på golvet. Medan några håller fast henne så att hon inte kan röra sig väntar de andra på sin tur.

Jag stänger dörren och berättar för dem som sitter vid de närmsta borden att en flicka håller på att bli våldtagen på toaletten. De säger att de redan vet, att männen kommit in och dragit ut henne från restaurangen men att de inte kunde göra något eftersom männen var beväpnade. Det faktum att de svarar mig så lugnt, som om de hade diskuterat menyn, gör mig rasande. En man i femtioårsåldern berättar för mig att han är flickans farbror och att

hon är 19 år. Han säger att han inte kunde göra någonting när gängmedlemmarna ur *los batos* kom och drog in henne på toaletten. "De är beväpnade allihop, fröken, och det är bättre att inte lägga sig i annars dödar de oss alla, hon kommer att återhämta sig".

Jag börjar skrika förolämpningar mot alla som är där och taxichauffören blir tvungen att lyfta upp mig, hålla för min mun med sin ena hand och knuffa in mig i bilen. Två män som reser i samma taxi erbjuder sig frivilligt att se till att jag stannar i bilen. Taxichauffören säger att det är det enda sättet att skydda mig från att bli våldtagen och mördad på stället, av *los batos*. Strax därefter kommer smugglaren som har betalat för vår mat.

Från taxifönstret kan jag se hur de en efter en drar över flickan, mätta och belåtna drar de sig tillbaka, som någon som gått in i en affär, köpt en godsak, betalat för den och gått därifrån. Hennes farbror får hjälp av några andra män att resa på henne, de sätter henne i taxin och kör vidare mot gränsen.

Bilden av flickan som våldtas av de där männen hindrade mig från att sova i många år framöver. Jag vaknade i gryningen, svärande, kallsvettig och med dunkande hjärta. Våldtäktsscenen var en del av de mardrömmar som plågade mig många och långa nätter.

Inne i taxin tar jag tag i jackärmen och skriker av alla mina krafter och biter i tyget tills jag inte orkar längre. Alla sitter tysta med blicken förlorad någonstans mellan sitt eget tvivel och ökenlandskapet utanför. Chauffören säger att det där brukar hända och att även om man polisanmäler så gör polisen ingenting åt det.

Han säger till mig att jag hade tur som slapp bli våldtagen med tanke på hur jag skrek inne på restaurangen.

Vid korsningen mellan Agua Prieta och Napo stiger den unga kvinnan från Morelos av med sina syskonbarn, Vi skiljs åt med en kram, och hon bär med sig min tacksamhet över att hon räddat mig från gränspoliserna. Vid femtiden på eftermiddagen kommer vi fram till Hotel Girasol där smugglaren ska överlämna mig till en annan organisation som är ansvarig för att föra mig genom öknen och därefter till ytterligare en organisation i Arizona.

Det jag fick se på det där hotellet hemsökte mig i årtal. Hotellrum fulla av drogpåverkade människor, förlorade i trans efter att ha svält tabletter eller injicerat något, orgier, papperslösa som betalar sin resa med sex och här och var små altare och beende människor.

Det är meningen att jag ska ge mig av samma kväll med kvinnogruppen, men vi kommer en timme för sent och de har redan gett sig av så jag får vänta till nästa dag för att ge mig av tillsammans med männen. Rumsdörrarna på hotellet står öppna, ingen bryr sig om de slingrande kropparna och än mindre om att folk tar droger. Att räkna nationaliteterna skulle varit omöjligt för här finns människor från hela världen. Hotellet påstås vara det bästa av sitt slag och det är det faktiskt, i de andra råtthålen går man inte säker.

Den natten sover jag i ett rum tillsammans med smugglaren. Hon känner hotellchefens pappa och därför får vi privilegiet att sova ifred utan att någon stör oss. Vi får ett rum på tredje våningen. Vi

ställer sängen mot dörren och går och lägger oss. Den andre smugglaren har sagt till oss att endast öppna dörren för honom. Vi ligger vakna hela natten för var femte minut försöker någon bjuda in oss till olika orgier eller erbjuda oss sprit eller droger.

Nästa morgon åker vi till spökstaden Agua Prieta för att äta frukost och se oss omkring. Staden ser ut som om den nyss varit med i västernfilm: övergivna hus med kulhål i väggarna, sönderfallna hotell, ruiner av restauranger, bensinstationer och apotek. Tomma gator fulla av torkat blod. Total förtvivlan invid gränsens kvävande helvete.

Vi äter vår frukost två meter från gränsen som delas av med ett gallerstaket. Längre fram ligger en metallmur, den berömda "linje" där de som betalar över tjugo tusen dollar får passera.

I stadens enda affär köper jag tre liter vätskeersättning, två äpplen, två kex och en apelsin. Från Guatemala har jag tagit med mig två bandage och liniment mot muskelvärk. Klockan fem på eftermiddagen tar jag på mig mina svarta byxor, min keps och de svarta handskarna. Jag hänger ryggsäcken över axlarna och tar avsked av smugglaren, som säger att hon ska stanna där tills hon hört att jag tagit mig över gränsen. Fem minuter innan vi ska ge oss av kommer kvinnogruppen från kvällen innan tillbaka. De blev fångade vid gränsen, inne på USA:s territorium och deporterades. Gränspatrullen lämnar av dem på "linjen", två meter från där jag ätit min frukost.

När de får syn på mig och förstår att jag är kvinnan som fattades igår kväll, och som inte följde med dem eftersom jag kom för sent,

slänger de sig över mig allihop, i en enda underlig rörelse. De omfamnar mig gråtande och säger att de tänker gå tillsammans med mig, för jag för tur med mig.

Ordet tur har följt mig hela mitt liv. När jag föddes togs jag emot av Mamita - min gammelmormor - och av min mormor och barnmorskan, och enligt familjelegenden så föddes jag med fötterna först likt en man. Min kropp var täckt av en vit hinna, en sådan som djuren har när de föds. I Jutiapa när korna och hästarna får ungar och ungen föds insvept i en vit fostersäck sägs det att ungarna bär tur med sig. Jag föddes likadant och därför när Mamita såg den mörka lilla ungen täckt av ett vitt hölje, sa hon: Se, den här lilla *chilipuca*-bönan föddes med tur! Och jag har trott på detta, av ren kärlek till min gammelmormor som hade modet att döpa mig till Chilipuca. Chilipuca är en stor svart böna som i andra delar av Guatemala kallas för *piloy*. Jag var den av systrarna som vägde mest vid födseln och den enda av oss fyra som förlöstes av en barnmorska. Det där med barnmorskan är ett privilegium som jag är särskilt stolt över.

Kvinnorna kan inte ha varit över trettio. De är trötta, för de har försökt ta sig över gränsen i en vecka och gränspatrullen får hela tiden tag i dem och för dem tillbaka till "linjen". De vill egentligen sova innan de försöker på nytt, men när de ser mig överviner de sin trötthet. De vill inte släppa mig, de omfamnar mig på alla sidor så att jag står alldeles omringad.

De är säkra på att tillsammans med mig kommer de lyckas ta sig över gränsen. De får fem minuter på sig att köpa rent vatten. Ännu en gång tar jag avsked av smugglaren och hela gruppen

kliver in i tre taxibilar. Taxipåstigningen har planerats och övats in: bilarna kommer stå och vänta på oss vid hotellets ingång och vi ska springa ut, hoppa in och lägga oss på sätena. Utifrån ser bilarna tomma ut så när som på chauffören, allt för att undvika att väcka polisens misstankar.

Med min rygsäck på axeln och mina svarta kläder rusar jag fram till taxin och hoppar in, och så åker vi 17 papperslösa, åtta kvinnor och nio män, genom *Agua Prieta* tills vi når öken. Bilen saktar in utan att stanna och vi hoppar ut i det glesbevuxna ökenlandskapet för att invänta instruktioner från smugglaren. Min mödosamma vandring genom Sonoras och Arizonas öknar ska ta sin början.

Kapitel 4

Vi springer och gömmer oss bland buskarna medan alla kliver ur taxin, som sedan med ett jämrande gnissel kör därifrån. Vi står mitt i ingenstans, långt ifrån Agua Prieta djupt inne i Sonoras öken.

Jag är den enda som har keps och svarta handskar på mig. Smugglaren har instruerat mig att inte ta av mig dem ens för ett ögonblick när jag väl är inne i öknen, för på natten ser man inte kaktusarna och deras taggar borrar sig skoningslöst in i ens hud. Eftersom jag är van att vandra i terräng och klättra i berg och vulkaner har jag valt att klä mig i byxa, topp, en tröja och gympaskor, vilket är den mest bekväma klädseln för en vandring som den här, och jag är helt säkert den enda som är klädd så. Resten av mina färdkamrater är klädda i mörka chinos och loafers, några har stövlar, kvinnorna har finskor, vi är inte många som har gympaskor.

Jag var den enda som hade med mig vätskeersättning, de andra hade vanligt vatten och Mescal. De hade sagt oss att det var mördande kallt i öknen och även om jag nu bor i en stad med iskalla vintrar så har jag aldrig frusit så som jag frös i Sonora-Arizonas öken. Jag tror att varje omständighet kring den där färden bidrog till att göra den till något av det mest omvälvande och det värsta jag varit med om i mitt liv.

Vi håller oss i utkanten av öknen, enligt smugglarens instruktioner. När vi har gått fem kilometer stannar vi och han förklarar på nytt

hur färden ska gå till: "Ni skulle bara våga ange mig som smugglare om migrationspolisen tar oss, för om ni gör det så kommer organisationen att mörda er. Ni måste säga att ni har gett er av på egen hand och att ni inte har någon smugglare som leder er. Om *cuatrerros* får tag i oss på vägen ska vi inte göra motstånd, vi låter dem ta vad de vill och om de våldtar oss, ja då våldtar de oss...".

I den stunden frågar en av kvinnorna mig om jag tagit en spruta för att inte bli gravid om jag skulle bli våldtagen i öknen och jag inser med ens vilken allvarlig situation jag hamnat i. Jag har inte tänkt på att ta den där sprutan, jag är den enda i gruppen som inte är skyddad om något skulle hända, alla de andra tog sprutan innan de gav sig av. Jag är rasande på mig själv för att jag kunnat glömma något så viktigt.

Smugglaren fortsätter med sina instruktioner: "Om den mexikanska polisen eller armén stoppar oss så låter ni mig prata med dem och ingen av er öppnar munnen. Om någon av er inte vill fortsätta så väntar ni bara kvar tills det ljusnar, alltid är det någon som hittar er, antingen migrationspolisen, polisen eller *cuatrerros*".

Cuatrerros är kriminella ligor som åker runt i öknen och anfaller migranter.

Klockan är sex på kvällen, solnedgången målar himmeln i rött och flammande orange och nattens kyla börjar låta sig ana i den tunna bris som blåser mellan kaktusarna. I gruppen finns människor på fyrtio år, tjugo, femtio, arton. Ett par drar till sig min

uppmärksamhet. Killen hade bestämt sig för att åka till USA och hans tjej ville inte stanna ensam kvar. Han är 18 och hon 16 och för att hon inte skulle bli en "rymling" som byborna skvallrade om hade bådas föräldrar gått med på att låta dem gifta sig. Så det gjorde de, utan något som helst firande, och dagen därpå lämnade de sin hemby Jalisco på väg mot Sonora.

Jag är helt säker på att det finns andra nationaliteter än mexikaner i gruppen men av strategiska skäl påstår vi alla att vi är mexikanare. Jag har utmärkt kondition och kan därför gå sida vid sida med smugglaren. Gruppen halkar efter, de går kanske femtio meter bakom, för ingen av dem kan hålla jämn takt med smugglaren som ser ut att vara i 18årsåldern och är mager som en sticka.

Vi pratar medan vi går och han säger samma sak till mig som jag fått höra så många gånger förut: "Det känns som om jag känt dig hela livet, som om vi vuxit upp tillsammans". Han berättar för mig att de betalar honom \$150 för varje migrant som han för till Arizona. Han gör två resor i veckan och i varje grupp finns det minst femton personer. Om man räknar på det så tjänar den unge killen \$4500 i veckan. Han är ursprungligen från Guanajunto och drömde om att studera vid universitetet och det var därför han började jobba som smugglare. Men det gick så bra för honom att han bestämde sig för att fortsätta smugbla människor över gränsen och han har hållit på med det sedan han var 15 år gammal. Han är äldst av 6 syskon, hans familj bor i en fattig avlägsen by. Han drömmer om att bygga ett hus till sin mamma och att hon ska slippa tvätta andra människors kläder. Han är nära att uppfylla sin dröm för han har redan köpt en bit mark där han

ska låta bygga huset, med stall och allt. Han har köpt lite boskap också. En fyrhjulsjeep ska familjen ha, så att de slipper förödmjukelsen att få ansiktena fulla med sand när de går till fots in till stan.

De första 25 kilometrarna går vi lugnt. Natten sänker sig över oss med sin isande kyla men vi slår inte av på takten. Jag försöker förklara för de andra att de inte kan dricka vatten titt som tätt för då kommer vattnet ta slut och vi vet inte vad som väntar oss längre fram. Fast vi har fått veta att vi bara ska gå i sex timmar och sen kommer vi vara framme vid gränsen och väl där måste vi vara beredda på allt, och det är precis vad som händer.

Vi har gått kanske fyrtio kilometer när en grupp poliser dyker upp och omringar oss med automatvapen. De ber att få se våra papper men smugglaren frågar genast efter deras chef, drar fram en bunt dollar ur rygsäcken, lämnar över dem till chefen och upplyser honom om vilken organisation han tillhör. Det räcker för att de ska låta oss fortsätta.

Ju längre in i öknen vi kommer desto glesare växer buskarna och ökenlandskapet fylls av kaktusar. Den hårda sandiga marken ersätts av stenig mark som vi inte kan gå på utan att göra illa våra fötter. Långt borta ser jag några strålkastare som lyser upp vägen för oss. De ser ut som lyktstolpar några hundra meter bort, men smugglaren förklarar att vi är åttio kilometer ifrån dem och att de där lyktstolparna är gigantiska strålkastare som lyser upp stora områden. De finns där för att hindra papperslösa och knarklangare från att ta sig över gränsen. Ljuset sveper förbi och fem minuter senare kommer det tillbaka, strålkastarna roterar i cirklar och

varje gång de närmar sig får vi slänga oss ner på marken och gömma oss bakom en kaktus, och så håller vi på i sextio kilometer och fortfarande har vi inte nått fram till gränsen.

Jag hörde de andra skrika när de sticker sig på kaktustaggarna. Smugglarens humör slår om och han börjar skälla på oss. Han kräver absolut tystnad för vi närmar oss gränsen och varje oljud, varje rörelse, till och med varje andetag, kan upptäckas av sensorerna som USAs myndigheter har placerat ut i öknen.

Snart dyker flygplanen och helikoptrarna som övervakar öknen upp. Alla är vi trötta, men det märks mest på de som är i dålig kondition eller som har obekväma kläder eller fel skor för den här sortens vandring. I gruppen finns människor med diabetes och med andningsbesvär och två som lider av epilepsi. Men ingen har sagt något, för då skulle ingen smugglare ha gått med på att föra dem över gränsen, detta berättar de mumlande medan vi går vidare. De ber att få vila men vet redan svaret, vi är tvungna att korsa gränsen innan gryningen eller så kommer migrationspolisen hitta oss. Vi börjar småspringa för att komma fortare fram. Jag vill ha med mig ett minne från båda öknarna, ett som inte kan suddas ut, så jag plockar en sten i Sonoras öken och en i Arizonas. Jag har dem på mitt skrivbord nu, bredvid en liten kaktus som jag köpte förra året när jag bestämde mig för att försonas med minnet av min färd.

Kring midnatt når vi gränsen och där möter vi hundratals migranter som väntar på gränspolisens vaktskifte för att passa på att korsa gränsen under de tio minuter det dröjer tills nästa konvoj med poliser dyker upp. Det är en halvtimme kvar till vaktskiftet

och hundratals migranter av alla möjliga nationaliteter ligger på rygg på den steniga marken. Där finns dussintals smugglare från olika organisationer med upp mot 25 personer i sina respektive grupper. Vi letar också upp en plats längs linjen och väntar på vår tur.

Stjärnorna tycks mig så nära att det är som om den avlägsna stjärnhimmeln har sänkt sig ner för att hålla oss sällskap. Medan vi väntar går flaskorna med mescal och tequila från hand till hand. "Ta en slurk för att skrämma bort kylan och skicka den sen vidare så att ännu en behövande kan värma sig till kropp och själ". Jag dricker ingenting, jag väljer att skicka vidare flaskorna.

Gränslinjen mellan Sonoras och Arizonas öken har på den mexikanska sidan två rader taggträdsstängsel. Därefter följer ett järnstaket, en grusväg och sen två rader med taggträdsstängsel på USAs sida.

Vi ska korsa gränsen på rad, vi ska lägga våra tröjor på marken och gå på dem och den sista i varje grupp ska samla upp tröjorna, detta för att inte lämna några fotspår i gruset där de amerikanska vaktstolparna lyser med sina strålkastare.

När de ger signal är det upp till var och en att ta sig över stängslen och sen springa bort från gränsen så fort som möjligt. Vi är sekunder ifrån att korsa den berömda gräns som tagit så många liv. Jag är några sekunder ifrån att överge det mexikanska territoriet för att ta mig an nästa svåra etapp av mitt liv som papperslös, en etapp som ingen av oss om överlever talar om och som vi alla försöker glömma.

Kapitel 5

Jag vet inte hur många kilometer det är mellan Agua Prieta och Arizonas gräns, vi går inte i en rak linje, vår väg slingrar sig fram, ibland verkar det som om vi är på väg tillbaka till Agua Prieta istället för att gå mot Arizona. Men jag vet exakt hur många kilometer vi har gått för smugglaren har en sådan där klocka som också är en kompass och den mäter vår sträcka.

Prick klockan tolv på natten ger de oss signalen att korsa gränsen och det är då den lugna färden förvandlas till en mardröm. Hundratals migranter börjar hoppa över staketet i ett försök att hinna över till andra sidan innan gränspolisen hindrar dem. Människor i alla åldrar, barn, tonåringar, vuxna och gamla. Det fanns de som är över 70 i hopen av människor som försöker hoppa. Oredan är total och ångesten och rädslan. De vita taggtrådarna lyser röda av människoblod, bitar av människokött rivs av och fastnar jämte hudflikar och hårtofsar. Man kan höra precis när huden fastnar och taggtråden skär i köttet, ibland ända in till benet. Människorna kväver sina rop av smärta genom att bita i trasor, barn lyfts upp och kastas över på andra sidan där de faller handlöst på stenarna, gamla kvinnor faller till marken och folkhopen springer rakt över dem. Kilometer efter kilometer av människor som hoppar över taggtrådsstängsel.

Månen lyser upp natten som en lykta på en enslig byväg och bortom skuggorna kan man skönja ansikten i vars blickar rädsla och ångest står att läsa. Det är inte svårt för mig att hoppa över stängslen, jag har vuxit upp bland stängsel, och som barn gjorde

jag utflykter i vildmarken och bland byarnas åkrar och marker tillsammans med mina vänner, "de 16 männen i mitt liv" som jag kallade dem.

Jag tar en av de ruttna pålarna som håller uppe stängslet och håller fast i den med båda händer. Jag använder taggtrådens linor som trappsteg och när jag är högst upp på staketet hoppar jag över till andra sidan. De andra gör tvärtom: de vill klättra på det traditionella sättet genom att sätta foten på den lägsta linan och lyfta nästa lina med handen för att kunna krypa igenom, men det fungerar inte. Vi är för många och för oorganiserade, alla hoppar bäst de kan och använder den metod som passar dem. De skador och sår som de fick där vid stängslen har läkt vid det här laget, men det blöder ännu inuti själen på de hundratusen som korsat gränsen över årens lopp. Det här med att det i USA bor tolv miljoner papperslösa är en bluff, varje minut tar sig tusentals hit, vatten-, land- eller luftvägen.

Vi hoppar över det första stängslet och springer vidare. Vi lägger våra tröjor på marken och springer i en lång rad och den siste i gruppen samlar ihop tröjorna och lämnar tillbaka dem till oss när vi är framme vid det andra stängslet som ligger på USAs sida. Underligt men sant är att medan stängslen på den mexikanska sidan ser ut som de som finns i latinamerikanska små byar, där deras enda uppgift är att se till att vilda djur inte tar sig in i trädgårdslanden, så är stängslen på USAs sida helt annorlunda, maskingjorda med den senaste tekniken. Istället för träpålar är stängslens stolpar tjocka pelare som ser ut att vara av stål. Linorna med taggtråd är tätare och mer spända - mördarlinor skulle vi kallat dem i min födelseby Jutiapa - och detta gör att

människohopen möter ännu mer motstånd och skadorna blir fler och blodigare.

Det finns ingenstans att sätta foten och linan med taggtråd kan inte dras nedåt för den är hårt spänd med tjocka nitar som svetsats fast i stolparna. Jag vet inte om stängslet ser ut så långs hela gränsen, eller om det är bara långs den här sträckan. Människorna väljer att slänga sig över som om det fanns en flod som väntade dem på andra sidan. Kläderna fastnar tillsammans med huden. Den som fastnar och försöker dra loss sina kläder, sitt hår eller sin hud knuffas framåt av hopen som inte tänker på konsekvenserna, och det är så många blir av med delar av sina läppar, näsor och kinder, delar som blir hängande kvar på taggtråden. Jag ser hur några förlorar sina ögon när taggtråden fastnar i deras pupiller och män som skadar sig i skrevet. Dussintals blir kvar här vid stängslet för att de inte lyckas ta sig över, och andra för att de är alltför skadade för att fortsätta.

Det andra stängslet på USAs sida är ännu trängre och blir till en ytterligare en sil som hindrar flera hundra, bland dem äldre, gravida kvinnor, skadade människor och människor som varken har kraft eller ork till att fortsätta. Jag ser hur smugglarna drar fram slaktarknivar och halshugger dem som skriker av smärta från såren de fått av stängslet. Smugglarna vill inte höra talas om något jämmer som kan varna gränspatrullen, för då kommer de upptäcka oss alla och smugglarnas affärer går förlorade, och om någon anger dem får de långa fängelsestraff. Med sina slaktarknivar och sina pistoler hotar de alla och envar och får oss att tänka efter både en och två gånger innan vi beklagar oss.

Blodet sprutar från de avhuggna halsarna och fläckar ner dem av oss som försöker samla mod till att hoppa över det andra stängslet, alltmedan de sårade faller till marken och lider utan att någon bryr sig. Ingen vill tänka på någon annans lidande, vi är alla som i trans, en slags kollektiv trans som bara den som tagit sig över gränsen illegalt kan förstå. I sådana ögonblick inser man att det är som José Alfredo Jiménez sjunger i sin *Camino de Guanajuato*: "Livet är ingenting värt, livet är ingenting värt, det börjar med gråt och det slutar med gråt, det är därför som i den här världen, livet är ingenting värt".

Gränspatrullen transporterar kropparna till bårhuset i närmsta samhälle. De har setts slänga över kroppar på andra sidan stängslet för att de ska ruttna på mexikanskt territorium, så att de slipper slösa USAs regerings pengar på att begrava X antal kroppar. Om migranter eller smugglare hittar kropparna gör de ungefär samma sak, de flyttar dem ur vägen för att de inte ska störa andra som försöker ta sig över gränsen.

Det är så kropparna ligger kvar och blir till en del av öknen. Vissa dör av törst, av hunger, av trötthet och de hundratals som under årens lopp har skadats vid stängslen blöder så mycket att de töms på längtan och minnen. I sin ångest saknar de dem som blev kvar därhemma i väntan på att de ska återvända. Jag upplevde också post-gräns-depressionen, i årtal plågades jag av Odysseus syndrom (PTS). Jag åts upp inifrån, minut för minut och blev fast i mig själv. Jag förlorade så mycket av mitt jag. Min glädje och min utåtriktade personlighet förvandlades till tystnad och jag blev en mörk och dyster person. Likt en isbit stängde jag in mig i utmattande timmar av arbete för att inte tänka och inte känna,

men det var omöjligt, förtvivlan uppfyllde mig helt och hållet.

Livet på gränsen är inget liv, ingen vet det bättre än jag. Av den och av andra anledningar finns det inget eller ingen som kan få mig att förlora fotfästet och ingen kan få mig att slå ner blicken. Hur mycket smicker jag än får ta emot idag, av dem som kallar mig "författare och poet" och använder mina skrifter för att uppnå odödlighet, så är mitt samvete inte till salu, ens för en hel säck med pengar. Mitt samvete är troget de osynliga för det tillhör en av dem.

Vi tar oss över det sista stängslet och ser hur dussintals blir kvar där mellan taggtrådarna och migrationens föräldralösa förvirring. Nu börjar en ny del av mitt liv, bland kaktusar och förtvivlan.

Kapitel 6

När vi hoppat över det sista stängslet börjar smugglaren att springa och vi följer hans instruktioner och gör likadant. Vi är tvungna att avlägsna oss från gränslinjen så fort som möjligt för gränspatrullens jakt står i färd att börja. På den mexikanska sidan förklarade smugglaren för oss att det är en slags katt- och råttalek. Gränspatrullen ger de papperslösa ett tidsspänn för att korsa gränsen och börja springa, innan de börjar jaga dem med sina prickskyttegevär, sina gummipistoler, sina elpistoler och sina tränade hundar som de släpper i flockar för att de ska omringa så många papperslösa som möjligt. De som fångas låses in i skåpbilarna och förs till häktet för att senare deporteras. Kvinnorna som försökt korsa gränsen tidigare i veckan och blivit deporterade fruktar att återigen bli infångade av gränspatrullen och våldtagna. Allt tycks mig så överkligt, som om jag är mitt i en mardröm som jag inte kan ta mig ur, inte vakna upp ifrån. Trötta efter att ha gått i flera mil korsar vi gränslinjen och börjar springa, förvirrade av ångest och adrenalin, redan med en fot i graven.

Ingen hade berättat för mig att öknen var så här, ingen hade berättat det för de andra hundratals papperslösa som befann sig där den natten. Ingen berättar sanningen om hur det är att ta sig över gränsen som papperslös, för om smugglarna skulle berätta hur det verkligen är så skulle de förlora sitt klientel. Och den som lyckats ta sig över berättar ingenting, antingen för att hen vill förtränga sina minnen, eller helt enkelt för att hen vill att andra ska få uppleva samma tortyr. Jag konfronterades med en verklighet som var helt annorlunda än den som hade målats upp

för mig och jag kunde inte vända om även om jag hade önskat. Men jag ångrade mig inte för ett ögonblick. Redan som barn lärde jag mig att ta konsekvenserna av mina beslut, något jag ofta har fått lida för. Djärvheten som tecknat mitt livs historia ångrar jag inte en sekund. Jag har levt det som ödet ställt i min väg.

Varför är du så tjurskallig? Det har mamma frågat mig hela mitt liv. Jag är dottern som gav henne gråa hår redan i trettioårsåldern. Mitt djävulshumor och min egenhet att göra allt annorlunda och på mitt eget sätt och inte på någon annans har lärt mig att kämpa när andra ger upp. Det var samma envishet som räddade mitt liv där i öken, mer än en gång. Mina egenheter, hur motstridiga de än må vara, är en del av mitt jag och har gett mig flyktiga stunder av lycka.

Springande följer vi efter smugglaren för att inte tappa bort oss bland de hundratals grupper som samtidigt försöker springa bort från gränsen så fort som möjligt. Kliv för kliv i en hastighet som bara ångesten och fruktan kan åstadkomma i en person som rädslan försöker förlama.

Terrängen är svårare här, stenarna större och för varje steg är det någon som stukar en tå eller faller och skrapar sina knän, i de fall de lyckas ta för sig med händerna. Annars faller de på ansiktet och hopen springer rakt över dem, hopen som inte stannar för någon och som inte tänker på något annat än att rädda sitt eget liv.

När vi sprungit en kilometer plockar jag en svart sten och stoppar den i min andra byxficka. För att inte blanda ihop dem väljer jag en som är mindre än den jag plockade i Sonoras öken. Nu har jag

mina två amuletter och jag kramar dem och tänker att om jag överlever ska jag berätta historien om min färd genom öknen för kommande generationer av klanen Oliva Corado och stenarna ska finnas där som bevis. Vad jag inte visste då och som har förvånat mig oerhört är att jag skulle bli författare och att jag skulle berätta om min upplevelse i öknen och mina livs kapitel med min egen unga röst, och inte med rösten av en gammal kvinna som sitter i en vilstol i min födelseby Comapa med en kopp kaffe i handen, omgiven av sina barnbarn.

Idag har jag helt gett upp drömmen om en stark familj som formas utan att ta hänsyn till gränser och åldrar och som står pall mot alla vindar. Jag är 34 år och varje sekund av min existens har intagit mig så intensivt att det känns som om jag har mer än ett liv inpräglad i min hud. Jag är övertygad om att jag är en konstig varelse bortom tiden.

I tre kilometer springer vi utan att stanna, tills jag hinner upp smugglaren och ber att vi ska få vila åtminstone tre minuter för att alla ska kunna dricka vatten. Sedan den stunden tänds en oro i mig över alla dem i gruppen som under vägen och tvingade av omständigheterna har berättat för mig om sina krämpor: artros, diabetes, andningsproblem och hjärtproblem. Jag är orolig för tre vars övervikt hindrar dem från att hålla jämna steg med oss andra, för en kvinna på 55 år som klagat över tandvärk och har finskor istället för gym-paskor, för en av dem som bär stövlar och redan har fått blåsor. Gruppen går inte i jämn takt, några halkar efter och det är farligt, för om de fångar en kan de fånga oss alla. Vi måste röra oss framåt så fort som möjligt, utan oljud och jämmer.

Smugglaren som den barnunge han är, för en pojke på 18 år och särskilt i sådana extrema omständigheter är fortfarande en barnunge, har inga andra instruktioner att ge än att säga till dem som inte orkar längre att gömma sig bland kaktusarna och vänta på gryningen för att bli räddade. Vi andra ska fortsätta. Han har ingen aning om hur han ska hantera situationen. Med mina 23 år är jag inte mycket mer än ett barn själv, men driven av min naturliga instinkt och, tror jag, av min önskan att överleva vänder jag mig till gruppen: två klunkar vatten bara, säger jag, och stretcha musklerna för att undvika kramp och muskeltrötthet. Det är ett rent skämt med tanke på det helvete vi befinner oss i, men jag måste göra något för att hålla gruppen så stabil som möjligt.

Att lära sig att andas på rätt sätt; andas in genom näsan, försöka hålla kvar luften i lungorna så länge som möjligt, och om pulsen är ansträngd anpassa andningsrytmen och andas in två gånger och sen ut två gånger så att hjärtat kan återhämta sig; detta är tekniker som används inom idrotten.

De flesta har börjat gråta och är färdiga att ge upp. De är fyllda av klagan och frågor, rädslan håller på att ta över dem och de känner sig som döda människor på väg mot sina egna gravar. Jag minns hur jag gick bland bergen som barn, med min kylväska på axeln, trött och under brännande sol för att sälja is i de omgivande byarna. Och värken i korsryggen får mig att minnas åren när jag arbetade på jordgubbsfälten under solen och plockade jordgubbar som skulle exporteras till USA. Nej, öknen ska inte få slut på mig. Jag har alltid trott på den helande kraften i kramar och jag kramar var och en och säger till dem att vi kanske överlever, att vi kanske dör, men att vi ska nå målet tillsammans. Mina ord ger oss alla

självförtroende och mod att fortsätta, och det är precis vad vi gör.

Vi börjar småspringa på nytt och smugglaren kommer längre och längre ifrån gruppen. Den som har fysisk motståndskraft och erfarenhet av terränglöpning är jag och jag blir därför bandet som ser till att han inte försvinner från oss helt och hållet och överger oss där i öknen. Jag hinner upp honom och sen återvänder jag till gruppen som hamnat femtio meter efter. Vi har hunnit kanske tio kilometer från gränsen när en av kvinnorna ger upp ett skrik som får oss alla att stanna. Hon har stukat sin vrist och kan omöjligt fortsätta.

Jag springer fram för att undersöka henne medan de andra gömmer sig bland de glesvuxna buskarna, inte fler än två på samma plats annars kan de upptäckas av gränspatrullens sensorer, det här är en plats idealisk för att smugla droger. Det är som jag befarat, flickan har en andra gradens stukning och inom några sekunder är den skadade vristen missfärgad och inflammerad. Vi behöver is och antiinflammatorisk medicin, och något att stödja foten med, men inget av det finns till hands. Skadan får henne att skrika av smärta och jag tar omedelbart av mig min tröja och säger till henne att bita i den. Jag tar fram bandaget och linimentet ur min ryggsäck. Hon kommer att få det svårt och detta hjälper henne lite åtminstone. En i gruppen har med sig huvudvärkstabletter som vi också ger henne. Vi försöker få upp henne på fötter men skadan gör det omöjligt för henne att gå.

Smugglaren säger till henne att vi inte kan stanna här för hennes skull och att hon måste förstå att han inte tänker offra resten av gruppen för en enda person. Den enda lösningen är att hon

stannar där och väntar på *cuatros* eller gränspatrullen. *Cuatros* kommer våldta henne men låta henne leva. Gränspatrullen kommer våldta henne och sen ta henne till häktet. Han säger att hon ska be för att det blir gränspatrullen som hittar henne först.

Kvinnan är 25 år, robust och av medellängd, lite längre än jag. När hon hör smugglarens ord börjar hon gråta ännu häftigare. Resten av gruppen kräver att vi ska fortsätta så inte migrationspolisen hittar oss. Hennes skada får hela gruppen att visa sina rätta färger. Alla röstar för att lämna henne kvar, utom mannen som gett henne värktabletterna och jag. Han har under hela färden haft sin bibel i ena handen och nu börjar han be för henne. Tillsammans hjälper vi henne att resa sig och vi håller henne om varsin arm och stöttar henne så hon inte ska behöva stödja på den skadade foten. Problemet är att mannen är kortare än oss båda och smal, och detta gör att hon tynger mer på mig.

Nu kan vi inte småspringa längre, vi måste röra oss framåt i långsam takt och vi hamnar hundra meter bakom gruppen, som går tillsammans med smugglaren. Klockan är dessutom ett på natten och det kommer snart att ljusna och vi måste nå mötesplatsen innan solen går upp för att inte blottas av dagsljuset och bli mer synliga för helikoptrarna, flygplanen och polisen.

Några meter ifrån oss går andra grupper som också är på väg till Douglas i Arizona, det är som en vallfärd av dödsdömda människor. Vi går under total tystnad när ljusen från gränspatrullens motorcyklar och skåpbilar plötsligt tänds följda av motorljud. Vi överraskas av det plötsliga skenet och förblindas för ett ögonblick. Vi tappar bort oss fullständigt. De är mindre än

femtio meter ifrån oss. Jakten kan börja.

Kapitel 7

Förolämpningarna på *spanglish* regnar över oss och blandas med motorljudet från gränspatrullens motorcyklar och skåpbilar. Det märks att de har väntat otåligt på att få jaga oss som djur. Det har säkert varit vaktskifte längre fram på gränslinjen, och här väntar nu en grupp utvilade poliser, skickliga och erfarna jägare, på sina byten.

De andra i gruppen hade berättat för mig att fordonen polisen använder för att transportera papperslösa i ser ut som fångtransporter och nu ser jag att det stämmer. De ser ut som jeepar, med burar på flaket, där minst trettio personer får plats.

I samma ögonblick som motorerna börjar brumma börjar det oändliga antalet papperslösa att springa åt alla håll i ett försök att komma undan. Först får vi ta emot gränspatrullens förolämpningar och sedan deras kulor. De skriker till oss i högtalarna och skrattar åt oss och vår situation, de anklagar oss för att vara brottslingar och mördare, som kommer till USA för att ta jobben ifrån dem som till skillnad från oss har rätt att bo där.

De säger till oss att återvända dit där vi kommer ifrån, för vi är inte välkomna i deras land. De skriker att de kan döda oss om de vill och att ingen kommer att döma dem för det, för de bara räddar landet från latinamerikanskt skräp. "Stick härifrån! "Bort från USAs territorium! Dags att döda råttor! Ni kommer att sitta i fängelse i resten av era liv för att ha tagit er in utan papper! Tjuvar, mördare! Horor! Jävla svartskallar, kommer ni hit för att tigga

mat? Vad vill ni? Ut härifrån, ut!"

Alla springer desperat hit och dit förföljda av poliser på motorcyklar och i jeepar. Tiden har stannat i våra trötta ben, hur mycket vi än springer rör vi oss inte framåt. Ängesten, mörkret och önskan att fly gör paniken till vår värsta fiende. Utan någon uppfattning om var vi befinner oss springer vi åt alla håll. Vi krockar med varandra, vi har ännu inte hunnit så långt från gränsen att varje grupp börjat färdas separat.

Kulorna penetrerar ryggar, ansikten och lår och människor försvinner bland kaktusarnas grenar och bland stenarna som tysta bevarar öknens berättelser. Vackra ligger de där i det till synes perfekta ökenlandskapet.

Medan några skjuter mot oss drar andra ner sina byxor och blottar sina könsorgan för att skymfa oss. De vet att de kontrollerar situationen för de har sin radar och sina helikoptrar, sina flygplan och sina vapen, och sina fordon som de kan åka i; vi har bara vår trötthet och vår glödande önskan att ta oss levande ur öknen.

Med baseballträn slår de dem som råkar i deras väg, de binder dem till händer och fötter och lägger dem på mage. Där får de ligga och vänta på att bli inlåsta i någon av fångbilarna. De skottskadade blir liggande där de faller, polisen vet att de kommer dö en långsam och plågsam död tills deras livlösa kroppar hittas av människorättsorganisationer som ibland går runt i öknen och letar efter överlevande. Eller så kommer de att slukas av rovfåglar och deras ben kommer att bli ett med den ödsliga marken, som vakar i tysthet över sina namnlösa lik.

Vi springer utan att vända oss om och utan att tänka rusar vi fram bland kaktusarna i den svåra terrängen. Taggarna är som lansar som slungas in i vår hud, så snabbt att tyngden av dem får våra förvirrade hjärtan att klappa än hårdare.

Vi kan inte gömma oss fler än en bakom varje kaktus för de är inte stora och vi blir fullt synliga. Jag gömmer kvinnan med den skadade vristen bakom en buske och letar upp en kaktus att gömma mig själv bakom. Jag kan inte springa för kulorna viner i alla riktningar så jag gör som jag gjorde när jag var liten och vi tog oss genom Maria del Tomatals taggträdsstängsel: jag hasar mig fram på armbågar och tår utan att lyfta huvudet ens för att spana efter en kaktus.

Vi väntar på att polisen ska ge sig av från slagfältet. Från våra gömställen ser vi hur de slår män, kvinnor och barn och hur de våldtar två tonårsflickor. De tvingar dem att stå och krama om en kaktus, de sliter sönder deras kläder, sparkar upp deras ben med sina stövlar och tar dem bakifrån. Flickornas desperata skrik plågar våra trumhinnor. När de är klara skjuter de dem med varsin kula i pannan, sitter upp på sina motorcyklar och kör därifrån. Ytterligare två liv förlorade i Arizonas öken. Ljudet av de där två skotten väckte mig varje natt vid samma tid som flickorna dödades. Det fanns ingenting vi kunde göra, vi var omringade av poliser och minsta rörelse skulle ha fått buskarnas torra grenar att knastra. I ett försök att skjuta upp vår egen död bakbands vi av tystnaden.

Poliserna börjar avlägsna sig från platsen där min grupp är och vi passar på att röra på oss. Släpande tar vi oss fram mellan kaktusar, stenar och buskar och lyckas ta oss därifrån. Ljudet av

slagträn som slår på de papperslösas kroppar och de plågade skriken som ber om nåd skär igenom den ödsliga tystnaden och lämnar outplånliga spår i oss som överlever. Mig fick de att stänga in mig i mig själv, gömma mig bakom låsta dörrar och inte låta någon ens glänta på dörren till min förtvivlan.

När vi lyckats ta oss femhundra meter bort från platsen tänker vi att mardrömmen är över, men den har just börjat.

Kapitel 8

I månskenet är vi fullt synliga och vi kan inte längre gå bland de låga buskagen, vi blir tvungna att ta oss fram bland kaktusar och stickiga plantor och vår hud blir full av taggar. Min keps och mina handskar hjälper till att minska mängden taggar som tar sig in i min hud, för de flesta fastnar i kepsen och i handskarna. På de andra i gruppen börjar blodet sakta rinna från såren som de får när de krockar med de väldiga kaktusarnas taggar.

Vi lyckas samlas i skuggan av en kaktus omgiven av buskar och slänger oss på marken och börjar räkna för att försäkra oss om att alla i gruppen är där. Några få meter ifrån syns andra grupper ta sig fram.

Vi vet att vi måste avlägsna oss från gränslinjen så fort som möjligt så att vi inte är kvar i eldzone när det ljusnar. Ljudet av kulor som viner förbi kaktusarnas grenar låter oss inte tänka klart och vi tar ett instinktivt beslut: att byta riktning även om detta innebär att vika av från vägen som smugglaren känner till. Och det är så det går till när vi börjar irra bort oss på öknens gravlösa kyrkogård som har vare sig kors eller stenar.

Vi har hunnit kanske tre kilometer när vi på nytt omringas av migrationspolisen och den här gången är motorcyklarna ännu fler. Jag kan se fångbilarna och helikoptrarna på nära håll, inom loppet av några minuter dyker de upp med sina strålkastare och sina högtalare. Vår grupp är en av många som försöker fly, vi är inte alls de enda, och slutet på öknen och Arizonas närmaste stad är

fortfarande långt borta. Den här gången är det inte bara gränspolisen som omringar oss, uniformsklädda prickskyttar skjuter till höger och vänster i sin glädje över den nattliga jakten. Sex personer från en annan grupp uppsöker samma kaktus som jag ligger vid och även om jag säger till dem att lägga sig ner på marken sitter de kvar på huk. De svarar mig att de inte vill få kroppen full av taggar igen. Jag ber dem säkert tre gånger men väljer till slut att lämna gömstället. När jag börjar hasa mig därifrån säger de: "Din tjurskalle, stanna här". Men min instinkt är min kompass, där på marken bland taggar och torra grenar. Taggarna borrar sig igenom mina byxor och det känns som tusen nålar i huden. Några minuter därefter träffar en förlupen kula en av dem i ansiktet och en annan i bröstet. Skriken av smärta når fram till de uniformsklädda männen som dödar alla sex. De släpper ut hopar med hundar som de har i sina jeepar och dessa går lös på kropparna. Jag har lyckats ta mig tillräckligt långt därifrån och ligger gömd i en håla dold av en buske.

Ingen anklagar gränspatrullen för det som hundratals papperslösa kan vittna om: att de inte följer lagen när de fångar papperslösa och att de inte respekterar deras mänskliga rättigheter. I domstolarna försvarar de sig med att säga att de papperslösa öppnat eld först och att de är brottslingar som försöker mörda polisen. En papperslös ord är ingenting värt.

Vi får vänta i kanske fyrtio minuter innan de ger sig av. De tar med sig dussintals papperslösa och vi kan höra hur de skrattar och firar sin framgångsrika jakt.

Sakta kryper vi fram ur buskarna. Tröttheten och det hemska vi

har upplevt börjar sänka vårt mod, allt fler klagar och många väljer att ge upp och överlämna sig till myndigheterna framför att dö av en kula i pannan, eller av svält. Smugglaren har fullständigt förlorat kontrollen över situationen. Han är ett barn som håller på att förgås av rädsla. Vi som ännu håller huvudet kallt, mannen med bibeln och jag, vi måste göra något. Resten av gruppen är i fullständigt upplösningstillstånd.

Sinnesrörelser får mig att agera rätt mitt i det svåra. Jag fortsätter på autopilot utan att tappa huvudet och detta är provocerande för människor som inte känner mig väl. De anklagar mig för att vara okänslig, för när de bryter ihop håller jag huvudet klart och förlorar inte kontrollen. Det är först efteråt som jag sjunker ner i avgrundens djup. Denna egenhet hjälpte mig att tänka ut hur jag skulle hålla mig vid liv så länge som möjligt.

Dessa kapitel om min färd genom öknen är inte uppdiktade, inte ett ord, detta är vad jag upplevt och det har tagit mig tio år att kunna skriva ner det. Äntligen har jag fått ro i min själ, för jag har lyckats få ur mig giftet som inte lät mig andas. Det är nödvändigt att verkligheten vid gränsen tar steget ut i ljuset, ur det bittra och såriga minne som delas av tusentals. Och jag vill inte att någon ska säga "stackars dig vad du varit med om". Jag vill att de ska se mig rakt i ögonen, och annars kan de gå sin väg, medlidande och medkänsla är inget för mig.

Dessa berättelser är en del av mina minnen. Min blogg rymmer kapitel av mitt liv, det är en katarsis för en papperslös migrant som försörjer sig som städerska. Och nej, man behöver inte bli känd och framgångsrik och triumfera i samhällets ögon, det

samhälle som bara firar den som står högst upp, för att skriva ner sina minnen från osynligheten krävs bara mod och det får man inte av vare sig berömdhet eller framgång, eller av det som ser ut att vara en triumf. Modet är ett privilegium för oss som föds med tur, som djuren i min hemby Comapa.

Vi går så långt bort vi kan från vägen och under vår brådska att komma djupt in i öknen tar tystnaden åter över gryningen. Det är nästan omöjligt för oss att ta oss ut från området där gränspatrullen och de uniformerade männen letar efter oss. Mannen med bibeln hjälper mig att stötta kvinnan med den skadade vristen. Medan resten av gruppen går med sänkta huvuden tryggt förvissade om att vi klarat oss från migrationspolisen får min naturliga instinkt mig att spetsa öronen och lyssna till minsta ljud i ökennatten. Jag känner på mig att migrationspolisen förbereder en ny attack. Månljuset låter mig se höga bergen i fjärran och jag pratar med mannen med bibeln om att där har vi vår flyktväg och att det är dit vi måste ta oss om situationen förvärras. Vi håller idén för oss själva, den skadade kvinnan, mannen och jag, och vi tänker bara omsätta den i praktiken om vi blir tvungna.

Det finns berg i öknen och senare märker jag att det finns raviner också. Vi vilar fem minuter i en uttorkad flodfåra där vi är väl gömda om vi sitter ner. Vi har bara en flaska vatten kvar, för de andra tappade vi under jakten. Jag har två liter vätskeersättning, äpplena och kexen. Jag rättar till bandaget runt den skadades vrist och vi fortsätter. Smugglaren är helt vilse, han har ingen aning om var vi befinner oss, om vi närmar oss närmsta motorväg eller om vi är på väg tillbaka till Sonora. Och om han är förvirrad så är det

ännu värre med oss andra.

En timmes väg efter att vi lämnat flodfåran inträffar den nya attacken som jag vädrat i luften. På nytt räddar min instinkt våra liv. Ännu fler motorcyklar, uniformsklädda män till häst och fångtransporter når upp gruppen som färdas kanske trehundra meter ifrån oss. På nytt hörs skotten och skriken efter nåd. Vi börjar springa och krockar med kaktusarnas grenar som slår oss i ansiktet och fyller våra ögon och läppar med sylvassa taggar.

Jag känner taggarna bränna mot mitt ansikte som täcks av kepsen. De hinner upp oss på ett ögonblick och jag säger till gruppen att vi ska hoppa ner i ravinen som ligger femtio meter ifrån oss. Ingen vill göra det, men jag insisterar. Vi springer förföljda av kulor och ridande män och jag skriker att det är tusen gånger bättre att dö i en ravin än att låta oss fångas för vi vet vad som väntar oss då. Mannen med bibeln, den skadade kvinnan och jag hoppar i blindo ner i ravinens djup och de andra hoppar efter. Vi börjar rulla neråt, våra kroppar krockar med kaktusar och torra grenar, med flodstenar och med kroppar av andra migranter redan halvt förmultnade. Vi når ravinens botten och när jag försöker röra mig märker jag att jag har skadat mitt högra knä.

Poliserna och de uniformerade männen skjuter på oss där uppfifrån. Vi gömmer oss bland stenarna tills de tror att vi har dött. De träffar inte någon av oss. Trots öknens isande kyla svettas vi floder. Jag hinner inte tänka på mitt knä för vi måste skynda oss att ta oss upp ur ravinen och fortsätta innan det dagas och innan de upptäcker att vi fortfarande lever. Det finns inte tid att klaga över taggarna som fastnar i våra händer, vi klättrar bäst vi kan för

annars kommer de att döda oss i gryningen. Vi bestämmer oss för att ta oss upp och ta tjuren vid hornen och förverkliga vårt inre hopp om att ta oss över gränsen levande. Den sista attacken väntar oss.

Kapitel 9

Vi lyckas ta oss upp ur ravinen och går därifrån i tron att vi lämnat de plågsamma attackerna bakom oss. Gränsen är inte som de säger, det är därför så många mister livet i försöket att ta sig till USA. Man hör aldrig talas om poliser som skjuter papperslösa trots att detta är vardag för många. Men vem anklagar dem? Och ännu värre, vem tror på vad en papperslös säger? Ingen. Vi papperslösa ses inte som människor i det här landet. Om något är vi billig arbetskraft som miljoner amerikaner drar nytta av, men det är också allt.

Vi lyckas gå några kilometer och träffar på nytt på andra grupper som lyckats fly från räderna. Vi är nu nära bergen som vi sett innan och tanken att klättra över dem snurrar runt runt i mitt huvud men gruppens tillstånd gör det omöjligt. Jag har bestigit vulkaner i Guatemala och tränat i bergen tack vare mitt yrke som fotbollsmålvakt. De där ståtliga bergen kallar på mig. Det är rent instinktivt, sedan jag såg dem första gången vet jag att där har vi vår flyktväg.

Även tekniken att falla utan att skada sig har jag lärt mig som barn, när jag och mina kompisar gick på utflykter till grannbyarna; vi föll gång på gång bland ravinerna. Det viktigaste när man faller så högt ifrån är att omedelbart inta fosterställning och hålla om sina revben för att skydda sina inre organ, och att hålla händerna för ansiktet. Det finns ett annat sätt också; man kan springa nerför berget och dra nytta av farten, men det fungerar inte när marken är full av hinder, så som kaktusarna i ravinen.

Vi går sakta för nu drivs vi inte längre av vår impuls att fly. Gruppens humör släpar sig fram längs marken och eftersom vi rör oss så långsamt kommer vi inte undan nästa attack av ridande poliser, motorcyklar och fångbilar. De inväntar det perfekta ögonblicket att tända sina lampor, enorma strålkastare som bländar oss, sekunder som vi förlorar och de vinner. Men eftersom det inte är första gången flyr vi instinktivt. Återigen kulor, förolämpningar, slag, hundar, uniformerade män och våldtäkter. Den skadade kvinnan kan inte fortsätta längre. Fallet har skadat hennes vrist ännu mer och inflammationen och smärtan hindrar henne från att gå. Så vi turas om, mannen med bibeln och jag. En stund bär jag henne på min rygg, sedan han. Ingen annan vill hjälpa till, de säger att de är i alltför dåligt skick för att hjälpa någon annan.

Smugglaren stannar och säger att det är bättre att vi överlämnar oss innan de dödar oss. Hans ord sänker gruppens moral och en ilska sprungen ur min demoniska karaktär får mitt blod att koka. Han börjar gå mot poliserna och jag springer för att hindra honom. Jag slår till honom bakifrån, får omkull honom, reser upp honom igen och tar honom i kragen och håller honom tätt intill mig så att hans ansikte är bara några centimeter från mitt eget. Han blir helt paralyserad av min reaktion, han har inte väntat sig något sådant av en kvinna. Jag tar av min keps och ser honom rakt i ögonen och säger: "Vad du är modig för att vara smugglare då, visa nu att du är en man! Antingen följer du med oss eller så slår jag sönder näsan på dig! Du ska inte överge oss här!" Det är ingen match för mig att slå ner honom, jag växte upp omgiven av män och har slagits i gatuslagsmål med varenda en som satt sig upp mot mig.

Min reaktion är inlärd. Sakta börjar Ilka från hembyn att visa sitt rätta ansikte.

Min ton och min ilska får honom att reagera och sedan detta ögonblick förändras allt. Jag visar honom bergen och säger att vår enda flyktväg är att ta oss över dem även om det innebär att vi går fullständigt vilse i öknen och dör på kuppen. De är alltför branta men vi har inget val, det ljusnar snart och vi kommer att vara fullt synliga för migrationspolisen. Kvinnorna i gruppen står genast bakom mig, medan männen tvekar att följa en kvinna. Mannen med bibeln övertygar dem genom att ansluta sig till oss när vi börjar gå mot bergen. Allt detta sker inom loppet av några sekunder, medan migrationspolisen är upptagen med de grupper av papperslösa som de redan har i sitt våld.

Innan vi börjar klättra uppför bergen letar vi upp torra grenar som vi kan använda som käppar. Vi hittar en i formen av ett V som fungerar som krycka för kvinnan med den skadade vristen. Vi kramar om varandra på nytt för klättringen kommer inte att bli lätt, minsta felsteg är en säker död. Det finns ingen stig att följa, vi får forma vår egen stig.

Smugglaren är sur på mig. Han är en barnunge som plötsligt insett varför jag slog honom. Han blir till en av oss papperslösa. Mannen med bibeln ber en bön för nu tar vi verkligen avsked. Detta är vårt sista försök att rädda oss undan kulorna och slagen. Alla börjar gråta, utom jag. Tre män i en annan grupp har anslutit sig till oss vid den senaste räden efter att alla andra i deras grupp blivit tillfångatagna. De tas väl emot och blir genast en del av gruppen.

Vi klamrar oss fast vid kaktusarnas grenar och vid stenarna och börjar klättra uppåt. I fjärran syns ljusen från motorcyklarna och fångbilarna som rör sig i cirklar, de klagande skriken ekar i gryningen. Soluppgången färgar himmeln eldröd och snart hälsar oss den orangea solen god morgon. Vi har hunnit halvvägs upp på berget. Den där gryningens bländande skönhet sedd från bergets sluttning mitt i öknen är en av de finaste upplevelser jag haft i mitt liv. När jag minns den tåras mina ögon av tacksamhet. Jag är en person som lever intensivt varje ögonblick och vart och ett färgas av omständigheternas nostalgi. Det är ingen myt att även i det onda finns något vackert, inte om man kan se med hjärtat. Den där soluppgången fick oss att återuppstå, att andas och inse att vi hade överlevt våra oundkomliga svårigheter.

Vi når bergets topp och därifrån ser vi ut över den vackra generösa öknen som räddat oss undan döden. Vi bestämmer oss för att stanna där till mitt på dagen för att vila. Morgonkylan ger vika för en kvävande het vind som bränner våra näsor när vi andas. Vi tar av våra skor och lägger oss på den kalla marken som sakta värms upp. Jag har tappat min keps och mina handskar under klättringen. Nu kan alla se mitt bruna ansikte och mina indianska drag, mitt ursprung framträder tydligt.

Då och då passerar helikoptrar och flygplan över området, de flyger så nära att vi kan känna värmen och vinden från sandvirvlarna som de rör upp. Klockan två på eftermiddagen börjar vi gå nerför berget, men på andra sidan för att inte gå tillbaka till där migrationspolisen fångat så många papperslösa. I denna stund börjar mitt knä inflammeras och smärtan får mig att gråta. Efter att ha tagit mig upp ur ravinen där vi fallit smörjde jag

på liniment och det har hjälpt mig att slippa känna smärtan, men nu har det gått flera timmar och smärtan från fallet gör sig obönhörligen påmind.

Trots skadan är jag i bättre form än kvinnan med den skadade vristen. Jag tvivlar inte en sekund på att hon har brutit den, men jag vill inte säga det till henne där i öknen för att inte oroa henne. Det är omöjligt för henne att ens nudda marken med tån och vi fortsätter hjälpa henne, mannen med bibeln och jag. Resten har nog av sina blåsor och sina egna hälsoproblem. Alla har vi brännande feber och jag tror att det är på grund av alla taggar som trängt in i vår hud. Sticken ger dessutom en fruktansvärd klåda som får en att vilja klösa av sig huden.

När smärtan blir allt värre börjar jag halka efter gruppen. Jag vill inte prata med någon, jag är på väldigt dåligt humör på grund av skadan i knäet och den outhärdliga smärtan får mig att gång på gång bita mig i läpparna. När min lärare i fjärde klass insåg att jag inte kan uttrycka mina känslor annat än med slag sa han till mig att jag skulle sjunga när jag känner mig ensam och att jag på så vis skulle lära känna min egen röst och finna mitt inre jag. Jag har sjungit i hela mitt liv och där i öknen var inget undantag. Vi var tvungna att vara tysta och röra oss framåt så fort som möjligt, men jag sjöng inombords och det hjälpte mig att inte tänka på smärtan som höll på att ta över mig fullständigt.

När jag var 19 år skadade jag korsbanden och menisken så illa att om de opererade mig var det stor risk att jag inte skulle kunna springa igen. När läkaren undersökte mig upptäckte han att mina knän var äldre än jag. De var väldigt slitna och vid nitton års ålder

såg de ut som en fyrtioårig kvinnas knän. Idag är jag 34 och mina knän ser ut som en 60-åring, de blir sämre för varje dag, men jag bryr mig inte. Ingen kan få mig att sluta med det jag älskar mest i livet.

Läkaren förbjöd mig att klättra och att springa snabbt för att inte slita ut dem ännu mer, men jag ville inte ge upp min dröm om att bli internationell fotbollsdomare. Jag hade just börjat som domare och att ge upp sporten vore som att ta självmord. Den första konsekvensen av det valet fick jag utstå där i öknen och det var ett eldprov för mig.

Kvinnan har mitt bandage och jag vill inte be henne om det. Det enda jag har är linimentet men mitt knä är så inflammerat att det inte har någon effekt. Jag letar upp en kraftigare gren för att stödja mig på, för nu börjar mitt andra ben tröttna av att hålla uppe hela min vikt. Vi vilar i tjugo minuter varannan timme. Solnedgången med sina lila, röda och orangea färger sänker sig långsamt över den ödsliga marken och snart lyser natten på oss med sin strålande måne och sina låga stjärnor som sätter sig för att vila på kaktusarnas grenar.

Vid midnatt stannar vi och lägger oss två och två bland buskarna. Vi letar upp de kraftigaste kaktusarna och lägger oss femtio meter ifrån varandra så att vi inte ska bli överraskade allihop om migrationspolisen hittar oss. Åtminstone några kan komma undan. Vi är fyra kvinnor som lägger oss tillsammans för vi hittar en håla. Vi kan inte sova på grund av kylan, och jag kan inte sova för smärtan i knät. Varannan timme byter vi plats, två i mitten och två på kanterna för att hålla värmen, och vi kramar varandra och

trycker ihop oss så mycket vi kan.

Soluppgången är ett spektakel utan dess like, en upplevelse svår att förklara. Naturens vackra storhet är förvånande, den där förtrollningen mitt i ingenstans får oss att gråta. Vi har bara en liter vätskesättning kvar och vi portionerar ut den, en klunk i flaskans kork varannan timme under vägen, så räcker det till alla. Vi delar på äpplena och kexen.

Det är vår andra dag i öknen och vi är omgivna av lik från andra migranter som dött under färden. Några är bara skelett och kläder, andra har bara varit döda i några dagar och befinner sig i olika stadier av förruttnelse; män, kvinnor och barn. Ingen har några tillhörigheter. Många har synliga kulhål, vilket tyder på att de dödats av migrationspolisen, av kriminella gäng eller av de berömda - men för USAs rättssystem så osynliga - uniformerade männen. Vad är det för helvete vi har gett oss in i?

Kapitel 10

Många i gruppen spyrr upp den lilla vätska de fått i sig när de ser de förmultnande kropparna. Andra börjar be, mannen med bibeln läser psalmer. Vi har nu gått dubbelt så långt som när vi korsade gränslinjen. Tre i gruppen svimmar av solsting och vi tvingas vila tills de återhämtar sig. Några vill stanna här, de känner sig som vore de redan döda. Och så som alltid sker, och som har skett i alla tider, är det vi kvinnor som är ansvariga för att uppmuntra de starka männen vars själ bryts ner av svårigheterna; vi, det svaga könet, som inte har skuggan av svaghet i oss.

Ibland bär vi kvinnan på ryggen, ibland går hon med hjälp av sin krycka. Vi kan inte se längre än tvåhundra meter framför oss, för vi går på plan mark och sikten skymms av kaktusar. Till slut börjar ljudet av trafik höras och vi är definitivt nära en motorväg. Vi finner vägen och en och en korsar vi den och rusar genast in i buskagen på andra sidan. Några kilometer längre fram finns en väg till och vi upprepar samma teknik.

Vi går uppför en kulle som inte är så hög men från dess topp kan vi se höga elstolpar i fjärran, vilket indikerar att vi är nära bebyggelse. Glädjen ger oss ny kraft och vi fortsätter. Jag rör vid mitt knä och säger till smärtan att den kan få mig att gråta förtvivlat, men att den inte kommer att besegra mig. Hela tiden går jag hundra meter bakom gruppen. Ingen vågar säga ett ord till mig, jag tror att mitt ansiktsuttryck säger allt.

Vi sätter oss ner för att vila och skymningen börjar färga den

nakna himmeln. Distraherade av illusionen att vara nära vårt mål överraskas vi av en indian till häst. Han är ingen hägring, han är en riktig indian, som ser oss och fortsätter sin väg utan att vare sig stanna eller oroas. Vi befinner oss i ett reservat. Vi tillbringar natten där och i gryningen fortsätter vi vår färd. Det är nu dag tre. Vi kan inte gå ut hela gruppen på motorvägen och be om hjälp för det första de skulle göra är att ringa polisen och överlämna oss och då har vi riskerat livet för ingenting. Smugglaren har en mobil men hittills har han inte haft någon täckning. Han måste berätta var vi är så att de kan komma och hämta oss.

Några år senare började jag göra efterforskningar och leta på kartor och förstod att vi alltsedan vi gått nerför berget vandrade genom skogsreservat och skyddade parkområden. Vi var på väg till Douglas men vår omväg tog oss till Tucson.

Vägen blir allt backigare och vi går upp och ner för kullarna hela dagen tills smugglaren till slut i skymningen lyckas få täckning på sin mobil. Vi får instruktioner att gå till en viss motorväg där de ska komma och hämta oss. Vi är fem timmars gångväg därifrån. Vi lämnar våra ryggsäckar, vi får bara ha ett ombyte kläder, inga dubbla tröjor eller ryggsäckar. Vi lämnar kvar allt men jag stoppar min flaska med munvatten och min talk i byxfickan.

En av mina egenheter är att skölja munnen med antiseptiskt munvatten tre gånger om dagen. Jag älskar den fräscha känslan och om jag inte gör det känner jag mig obekvämt. Och jag använder också talk till mina fötter för jag hatar när de känns klibbiga. Jag vet att det är lyx att bry sig om detta där i öknen, men det var precis vad jag gjorde, och det har gett upphov till

många skämt bland mina släktingar och nära vänner när de hört om det i efterhand. Vem skulle få för sig något sådant? Bara jag. Jag kan inte hjälpa att jag är som jag är.

Efter att ha tagit oss över den sista kullen ser vi närmsta samhälle och dess ljus och lampor. Den känslan jag fick i det ögonblicket återupplevde jag flera år senare när jag såg filmen *El Norte*. Jag grät hela filmen.

Klockan tio på kvällen kommer vi fram till den avtalade platsen och tre fordon kommer körande med tjutande bromsar och stannar utan att stänga av motorn. Vi springer ut ur öknen och slänger oss in i bilarna. Vi har fått liknande instruktioner som i Agua Prieta när vi skulle in i taxibilarna. Eftersom jag är den mest robusta får jag ligga på golvet och tre personer lägger sig ovanpå mig. Ingen sätter sig i baksätet. Bredvid chauffören åker två stycken, en sittande på sätet och en hopkurad vid dennes fötter. De andra åker i bagageluckan. Männen fördelar sig enligt samma teknik i de två andra bilarna. Alla tre bilarna är av märket Sedan, fjolårets modell. Tjutande lämnar de öknen bakom sig och tar motorvägen mot Phoenix.

På vägen hotar smugglaren oss med en pistol och säger till oss att vi inte får röra oss, för migrationspolisen bär inte alltid uniform och om de ser en misstänkt bil med flera passagerare stannar de den, och det kan hända oss. I samma andetag hotar han med att om de upptäcker oss och vi säger att han är smugglaren kommer han att döda oss på stället och sen skjuta sig själv. Vi ser inte vägen för vi ligger på mage. Några timmar senare når vi fram till Phoenix och vi kan gå ut ur bilen, men först efter att den kört in i ett garage i

en villaträdgård. Här träffar vi dussintals andra migranter som väntar på att skickas vidare till USAs olika stater där deras släktingar väntar på dem.

Alla i gruppen kramar om varandra när vi inser att vi har klarat oss, vi har överlevt gränsen. En ung man i tjugoårsåldern kommer ut ur ett rum med en pojke i sexårsåldern vid handen. Barnet skriker desperat och slänger sig med all kraft över kvinnan med den skadade vristen och skriker mamma! Scenen gör mig andlös och ännu mer rörd blir jag när hon med tårar i ögonen kramar om sin son och pussar honom överallt. Plötsligt reser hon sig, lyfter upp sin blus och börjar ta av sig en linda som dolt hennes gravida mage. Hon sa aldrig till oss att hon var gravid. Jag blir så överraskad av att se henne stå där med lindan i händerna, och ännu mer av att se hennes femmånadersmage. Jag blir så till mig att jag helt tappat kontrollen och gråtande kramar om henne och kysser hennes mage.

All min smärta försvinner när jag känner hennes bebis röra sig därinne i magen. Den är också en överlevare. Hon kramar mig så hårt att jag fortfarande kan känna hennes hud mot min. Hon böjer sig ner och vill kyssa mina händer men jag drar undan dem och säger att det var min plikt att få dem levande ur öknen. Det fanns en anledning till att de valde att ge sig av tillsammans med männen och jag kunde inte svika dem. Jag var tvungen att visa dem att jag verkligen bar tur med mig. Jag säger det till henne medan mitt leende svämmar över av ömhet. I den stunden kramar alla om mig och vi gråter tillsammans.

Efter middagen börjar smugglarna ringa våra släktingar för att

ordna överlämnandet, men inte före lösensumman är betald.
Utpressningarna är också en del av att ta sig över gränsen.

Kapitel 11

"Vi kommer att lämna över dig, men om något går fel dödar vi dig", säger smugglaren till mig och trycker pistolen mot min tinning. Vi är kvar i villan och hans organisation har bett min syster om tvåtusen dollar mer än den överenskomna summan. Hon har en dag på sig att få fram pengarna, annars har de sagt till henne att de ska våldta mig och mörda mig och att hon aldrig kommer att finna min kropp för den kommer bli uppäten av gamarna någonstans i öknen där de dumpat den.

Jag är inte den enda som utsätts för utpressning, de gör säkert likadant med alla. När vi väl är där ringer de våra släktingar och ber om ytterligare två tusen dollar. Om migranten protesterar höjer de betalningen till femtusen. För vissa är priset tretusen, åttatusen, sjutusen, allt beror på vilken mexikansk stat man kommer ifrån, och när det gäller icke-mexikaner från vilket land. Ju längre bortifrån desto dyrare, en från Guatemala betalar mer än en mexikan och en från El Salvador mycket mer än en från Guatemala och så vidare. Sydamerikanerna får betala ofantliga summor. Det beror också på om det är samma organisation som tar dem över gränsen från Tapachula till USA som över gränsen mellan Mexiko och USA. Minderåriga får betala mer.

Jag tar avsked av dem som är kvar från min grupp. Nu har andra anlant. Varje dag vid midnatt kommer det fler. Varje morgon åker smugglarna iväg för att överlämna personer och ta emot resterande betalning.

När vi går kan jag se huset utifrån. När jag kom låg jag på mage på golvet i en bil tillsammans med nio andra kvinnor. Det är en villa i ett bostadsområde med en parkering stor nog för åtta bilar och en stor trädgård. Jag kan inte se genom fönstren för de är tillbommade, men huset är i tre våningar med vind och källare. Inuti ryms minst hundra personer, varje dag.

Jag stiger in i jeepen, en smugglare sätter sig bredvid mig och håller en pistol mot min sida och så åker vi hela vägen fram till köpcentret där överlämnandet ska ske. Jag får inte gå ur bilen tills de har pengarna i sin hand och de säger till mig att akta mig för att göra något otillåtet som att skrika eller be om hjälp, för det är just därför smugglaren trycker en pistol mot min sida, han kommer att skjuta mig utan att tveka. Så åker vi och efter ungefär fyrtio minuter kommer vi fram till köpcentrets parkering. Där väntar en annan smugglare som ska betala lösensumman och sen överlämna mig till en annan smugglare från ytterligare en organisation som ska föra mig från Arizona till Illinois.

Sammanlagt, från Guatemala till Illinois passerade jag genom 6 smugglare från 5 olika organisationer. Den första som tog emot mig på flygplatsen i Mexiko var en kvinna och med henne flög jag till Hermosillo i Sonora där hon överlämnade mig till en annan smugglare varefter hon återvände till Mexiko. På köpcentret kommer den första smugglarens exmake, som jobbar för en annan organisation, fram till mig och frågar efter henne och jag svarar att hon mår bra. Han lämnar över pengarna till chauffören och jag går ut ur jeepen, kliver in i hans bil och båda förarna kör åt varsitt håll.

Han tar med mig för att äta lunch och för att köpa ett nytt ombyte med kläder, för det jag har är fullt av kaktustaggas. Han köper en hamburgare till mig som han beställer på bensinmacken och vi skyndar in i köpcentret. Jag snappar åt mig ett ombyte och bryr mig bara om att kolla storleken, inte om några detaljer. Vi går ut igen och åker hem till honom. Han bor i en husvagn på en camping. Han låser upp dörren och inuti husvagnen finns en grupp inlåsta migranter som väntar på att någon ska ta dem till de olika staterna där deras släktingar väntar på dem. Denne smugglares arbete är att förhandla med organisationerna som transporterar papperslösa och han ansvarar själv för att föra dem till de olika staterna. Han berättar för mig att jag ska åt motsatt håll och att han därför kontaktat en annan smugglare som egentligen redan har fullt men som gör plats i sitt fordon åt mig. "Du kommer att resa i en husbil".

Migranterna i husvagnen är fastkedjade till händer och fötter. Han säger att det är för att de inte ska försöka fly och bli fångade av migrationspolisen. Han säger att det är för deras eget bästa, för skrämde människor begår allvarliga misstag.

Jag väntar i hans husvagn till fem på eftermiddagen när den andre smugglaren kommer med sin husbil. Till min överraskning är det inte något nytt fint fordon som smugglarna i Phoenix har. Den här smugglaren bor i Douglas nära Agua Prieta och han förklarar för mig att han måste ha en sådan här skraltig husbil eftersom vi ska färdas på landsvägar och det är den sortens fordon som kör omkring där.

Jag tar avsked med en läsk och en hamburgare i magen, iklädd

mina nya kläder och med de gamla i en plastpåse. Smugglaren öppnar dörren till husbilen och därinne ser jag en hög med män som ligger på rygg på golvet. Husbilen har endast två säten där framme, all annan inredning har de plockat ut för att få plats för fler migranter. De ställer in en stol där bak för att jag ska kunna sitta, jag den enda kvinnan bland de papperslösa. Smugglaren har sällskap av sin fru och sin lilla dotter, som bara är några månader gammal.

Han spelar radion på högsta volym. Där bak har han fyra högtalare som liknar de som de protestantiska kyrkorna använder vid högtider. Han tycker om mexikansk folkmusik och vi måste stå ut med högtalarnas oljud mot våra trumhinnor. Jag räknar till 19 män, med mig är vi 20 papperslösa. I framsätet åker smugglaren som är i fyrtioårsåldern med sin fru, som berättar för mig att hon är 16 år, och den lilla flickan som är fyra månader. Båda är mexikaner och de är stolta över att ha en dotter som är amerikansk medborgare. Till vår överraskning har varken smugglaren eller hans fru några papper. De har en stor karta som hans fru läser för han förstår inte engelska, han varken talar, skriver eller läser det.

Under den tre dagar långa resan kör vi genom New Mexiko, Colorado, Kansas, Nebraska, Iowa och Wisconsin för att slutligen nå Illinois. Tre dagar utan att äta eller dricka för smugglaren säger att om vi äter måste vi gå på toaletten och det är för riskabelt. Han och hans fru och bebisen äter förstås tre måltider om dagen. De stannar på rastplatserna och kommer tillbaka med mat som de slukar på vägen. Precis som han sagt kör vi på avlägsna vägar, långt från motorvägarna, bland byar och campingplatser där det är

gott om gårdar. Vi kör hela tiden längs med godståget som transporterar sädeslag som soja, majs och bönor. Stora gårdar med fullt av boskap och enorma rödmålade lador. Vi turas om att sitta i stolen varsin timme tills vi gått laget runt och sen börjar vi om. På golvet trycker vi ihop oss allihop för det är outhärdligt kallt och ingen har någon tröja. Vi kan inte sova heller för högtalarna spelar på högsta volym. Den andra dagen ber männen att få kissa och han tillåter det, men det han gör är att ge dem tomma läskburkar att kissa i och säger till alla att hålla reda på sin burk. Smugglaren med husvagnen hade varnat mig att vi inte skulle stanna på vägen och jag kissade innan vi åkte.

Alla är på väg till Atlanta i Georgia för att arbeta i jordbruket. Den yngste i gruppen är 23 år som jag och den äldste sextio. Det smärtar mig att se på honom som är sextio år, hans blå ögon, hans ljusa hår och hans trötta blick. Jag kunde ha svurit på att han är från Guatemala som jag, han talar med Ipala-dialekt, men jag vill inte ge honom problem. Han har säkert sina skäl att säga att han är mexikan. Alla säger att det är första gången de migrerar, alla påstår att de är mexikaner. Alla är bönder.

En bondes blick är bländande, den är genomskinlig och skiljer sig från stadsbons blick. I en bondes blick ryms gryningar och floder, små hus och åkrar och majsskördar. Om bonden är dagavlönad bär han sin patrons ilska på ryggen. En stadsbo är mer komplex, i hans blick finns bokstäver och siffror och titlar och etiketter.

Männen fattar förtroende för mig och säger att det känns som om jag vuxit upp tillsammans med dem i deras byar. Var och en av dem börjar berätta om sitt liv, om sina önskningar och sina

smärtor och om sin tomhet. Alla är på väg till USA för att kunna äta sig mätta. De har valt att sluta slava i sina hembyar för att istället göra det i USA, där de kan tjäna mycket mer än de miserabla löner som de rika i deras hemländer betalar dem.

De kommer att sova i lastbilar och de första sex månadslönerna är de skyldiga smugglaren som kör bilen, det är vad han tar betalt för att ta dem från Arizona till Atlanta. Min resväg ligger egentligen utanför hans rutt men han tar med mig som en vänskaplig tjänst till smugglaren med husvagnen, som är den som en gång introducerat honom i människosmugglingen. Detta berättar han för mig under dag två när vi kör genom Colorado. Han säger också att jag inte alls ser ut som en mexikan från Morelos, utan snarare som någon från Karibien eller Veracruz.

Alltsedan den första smugglaren tog emot mig i Mexiko kom vi överens om att jag skulle låtsas vara mexikan för att undvika att skickas tillbaka till Guatemala om de deporterade mig. Det skulle vara lättare att försöka på nytt om de istället skickar tillbaka mig till Mexiko. Det var därför som jag lärde mig prata som mexikanerna i Veracruz och Guerrero, vars dialekt liknar min. Jag studerade också Mexikos geografi, lite av landets historia och framförallt namnen på alla guvernörer, information som var avgörande de sju gånger som den federala polisen stoppade oss inne på mexikanskt territorium. Om jag klarade deras tester skulle jag inte få det lika svårt om sen gränspatrullen fångade mig inne i USA. Så jag reser som mexikan ända från Mexiko till Illinois, där jag överlämnas på nytt, men denna gång i min systers armar.

Den tredje dagen ber männen att få kissa på nytt och smugglaren

kan inte neka. De börjar kräva mat och han tvingas köpa några påsar med godis. Han ger oss varsin påse och varsin läsk och säger att det är första och enda gången han stannar för att vi ska kunna gå på toaletten. Han kör in på ett fält vid en bondgård och ger oss tio minuter för att kissa. Jag äter inget av godiset och smakar inte ens på läsk. Jag är jättehungrig men männen ska åka längre än jag och det är bara några timmar tills jag är framme i Illinois. De kanske kan ha lite nytta av mitt godis och min läsk under resan.

När vi kör in i Iowa ser jag den imponerande Mississippi-floden. Vi har inte tillåtelse att titta ut eftersom fönsterrutorna inte är tonade, och om någon ser så många människor i husbilen kan de bli misstänksamma och ringa polisen, eller ännu värre, polisen kan stoppa oss. Men floden är så vacker att smugglaren omöjligt kan hindra oss från att luta oss fram och titta ut.

I Nebraska ser jag snö för första gången, som faller över höbalarna på de avlägsna gårdarnas åkrar. Vi har fortfarande sällskap av godståget som kör genom staterna. Jag ser flockar med hjortar som strövar fritt bland fält, skogar och gårdar utan att någon stör dem.

Klockan ett på natten den elfte november 2003, på en bensinstation i Illinois sker överlämnandet. Medan husvagnen närmar sig ser jag min farbror och hans fru som jag inte sett sen jag var 10 och bredvid dem står min syster. De väntar utanför bilen. Medan bussen parkerar kramar vi om varandra därinne, vi trycker oss tätt mot varandra för att kramas till kropp och själ. Männen har en och en halv dags resa kvar tills de kommer till

Georgia.

Det snöar denna kalla natt, USAs vinter är i antågande. Min syster springer fram för att krama mig och försäkra sig om att jag är välbehållen, hon gråter i en blandning av glädje och oro.

När jag kom ut ur öknen var jag osams med själva livet och det har tagit mig flera år att försona mig med livet på nytt. Jag är inte samma person som lämnade Guatemala och jag kommer aldrig att bli densamma igen, för gränsen stal så mycket från mig. Gränsen torkar ut ens själ bit för bit, glädjen förvandlas till gift som äter upp alla ens önskningar. Det finns inga drömmar kvar, inga illusioner om morgondagen. Vi är de hemliga migranterna, skuggor av ett liv som gått förlorat. Och om någon förnekar det så är det för att gränsen tagit även deras mod ifrån dem.

Men det lilla jag har kvar har börjat blomstra. Varje gång man ser en knopp slå ut till en blomma, då inser man att livet är värt att kämpa för. Tio år efter färden genom öknen har jag insett att man är den man är, hur man än ser ut och vad man än företar sig. Det var inte mitt öde att dö där i öknen, och inte heller att bli internationell fotbollsdomare. Tveklöst var det mitt öde att bli författare och leva i ett annat land än mitt hemland för att berätta för världen om gränsen, och för att ge röst åt tusen osynliga papperslösa. Detta är min mission i livet och jag fann den långt bort från den älskade plats där jag föddes en regnig augustidag.

Mitt liv hade verkligen förberett mig för att klara av svårigheter och inte vara rädd. Jag växte upp med pojkar, klättrade i raviner och i berg, arbetade på jordgubbsfälten, bar kylväskor med is i

flera kilometer under brännande sol. Nej det var inte för att resa jorden runt och besöka olika fotbollsarenor och döma i internationella matcher som jag tränade i flera år som enda kvinna bland fyrahundra män, men det var där som min karaktär och min otämjbara instinkt formades. Där lärde jag mig vad fysisk och mental trötthet var och det hjälpte mig att korsa den livsfarliga gränsen.

Nej, jag lärde mig inte läsa och skriva för att bli lärare eller för att ta examen vid universitetet, jag lärde mig läsa och skriva för att berätta om det som så många ser, men inte låtsas om. Det som är verkligt och som kostar tusentals livet. Jag lärde mig att läsa och skriva för att ge liv åt de försvunna, utan identitet, de som dog när de försökte uppnå det jag lyckades med.

Och här lever jag nu, som papperslös, hankar mig fram på en mängd olika arbeten, utan minsta strävan efter berömmelse och utan några privilegier. Jag är en bland miljoner som lever i skuggan i detta land som har fräckheten att kalla sig världens rikaste.

Jag vet inte vad ödet har i beredskap åt mig. Jag vet inte om jag kommer att dö långt från mitt hemland, om jag kommer att återvända självmant eller om jag en dag, i en kanske inte alltför avlägsen framtid, kommer att deporteras. Om det blir så kommer jag att återvända så som jag alltid har levt: med huvudet högt, för jag har inte stulit något från någon. Det enda jag är helt säker på är att jag är en chilipuca-böna som föddes med tur.

Den historia som Ilka Oliva Corado berättar för oss är berättelsen om miljoner människor som alla söker ett bättre öde långt från sitt hemland. Migranter, papperslösa, utomjordingar, inkräktare, svartskallar... Många är öknamnen som intoleransen ger dem, bara för att de upplevs som ett hot mot mottagarlandets sociala och ekonomiska intressen.

Ilka är bara en av dem, men hon är en som vågade berätta om det som händer, som hade modet att skriva ner i sin bok de händelser som hon gömt undan, kanske under flera år, i den allra mörkaste vrån av sitt minne.

Carolina Vázquez Araya